

Beschermde Industrieel Erfgoed

Vlaanderen 1975 - 2015

DE VLAAMSE VERENIGING VOOR
INDUSTRIEEL ERFGOED VZW

www.vvia.be

ONS INDUSTRIEEL ERFGOED REDDEN

... met UW hulp kan dat

Vlaanderen was steeds een ijzeren regio, waar in steden en dorpen hard gewerkt en gewoed werd, waar knuffelaars en uitvinders, arbeiders en bedrijfsleiders aan hun en onze toekomst bouwden. Van die geschiedenis blijven hier en daar sporen bewaard.

Dat is ons industrieel erfgoed. Het verleden van ons toekomst.

De Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

Pionier, vernieuwend en toonaangevend sinds 1975!

De Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw is het platform van en voor vrijwilligersverenigingen, particuliere initiatieven en individuele belangstellenden die zich in Vlaanderen inzetten voor studie, behoud en ontwikkeling van industrieel en technisch erfgoed, zowel onroerend als roerend en immaterieel.

De vereniging werd in 1975 opgericht, en is daarmee één van de oudste verenigingen voor industriële archeologie in Europa en de oudste in België. De VVIA is een onafhankelijke vereniging. Ze is niet gesubsidieerd. Heel haar werkking berust op de belangrijke inzet van vrijwillige medewerkers.

VVIA heeft activiteiten in alle Vlaamse provincies en in Brussel (jedeliede bezoeken, studiedagen, congressen...) en komt regelmatig tussen voor de redding van sites en objecten. Jaarlijks organiseren we een cursus 'Inleiding tot de Industriële Archeologie' - telkens in een andere provincie.

VVIA is ook één van de stichtende leden van de Europese Federatie van Verenigingen voor Industrieel en Technisch Erfgoed (EFATH), en werkt veel samen met zusterverenigingen in Noord-Franse, Nederland, Groot-Brittannië en andere landen.

Samen met onze Nederlandse collega's wordt het toonaangevende driemaandelijks Vlaams-Nederlandse tijdschrift Erfgoed van Industrie en Techniek gepubliceerd. We organiseren ook jaarlijks een Vlaams-Nederlandse Ontmoetingsdag voor Industriële Archeologie, afwisselend in Nederland en in Vlaanderen.

Sinds 1989 is VVIA verbonden met de Catalaanse vereniging voor industriële archeologie – vandaar onze regelmatige uitwisselingen met Barcelona en omgeving, en samenwerking op Europees vlak.

GEINTERESSEERD?

- surf dan snel naar onze website <http://www.industrielerfgoed.be>
- teken je op onze gratis elektronische nieuwsbrief; dit doet U door een e-brief met uw naam, adres en beroep te zenden aan nieuwsbrief@vvia.be
- volg ons op Facebook, Twitter en LinkedIn

MAAR U KUNT ONS DOR STEUNEN

- maak een donatie via www.industrielerfgoed.be
- door als vrijwilliger mee te werken aan één van onze projecten, of u te inschrijven in één van onze provinciale afdelingen

Contactadres VVIA: Postbus 50, Postkantoor Gent Stationswijk, 9000 Gent-12

Beschermd Industrieel Erfgoed

Vlaanderen 1975 - 2015

DE VLAAMSE VERENIGING VOOR
INDUSTRIELE ARCHEOLOGIE vzw

www.vvia.be

ONS INDUSTRIEEL ERFGOED REDDEN

... met UW hulp kan dat

Vlaanderen was steeds een ijzeren regio, waar in steden en dorpen hard gewerkt en geworsteld werd, waar knutselaars en uitvinders, arbeiders en bedrijfsleiders aan hun en onze toekomst bouwden. Van die geschiedenis bleven hier en daar sporen bewaard.

Dat is ons industrieel erfgoed. Het verleden van onze toekomst.

De Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

Promoot, verwierwend en toonaangevend sinds 1975!

De Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw is het platform van en voor vrijwilligersverenigingen, particuliere initiatieven en individuele belangstellenden die zich in Vlaanderen inzetten voor studie, behoud en ontwikkeling van industrieel en technisch erfgoed, zowel onroerend als roerend en immaterieel.

De vereniging werd in 1975 opgericht, en is daarmee één van de oudste verenigingen voor industriele archeologie in Europa en de oudste in België. De VVIA is een onafhankelijke vereniging. Ze is niet gesubsidieerd. Heel haar werkking berustt op de belangrijke inzet van vrijwillige medewerkers.

VVIA heeft activiteiten in alle Vlaamse provincies en in Brussel. Ijdele bezoeken, studiedagen, congressen, ... en komt regelmatig tussen voor de redding van sites en objecten. Jaarlijks organiseren we een cursus 'Inleiding tot de Industriële Archeologie' - talkers in een andere provincie.

VVIA is ook één van de stichtende leden van de Europese Federatie van

Verenigingen voor Industrieel en Technisch Erfgoed (E-FATH), en werkt veel samen met zusterverenigingen in Noord-Frankrijk, Nederland, Groot-Brittannië en andere landen.

Samen met onze Nederlandse collega's wordt het toonaangevende driemaandelijkse Vlaams-Nederlandse tijdschrift Erfgoed van Industrie en Techniek gepubliceerd. We organiseren ook jaarlijks een Vlaams-Nederlandse Ontmoetingsdag voor Industriële Archeologie, afwisselend in Nederland en in Vlaanderen.

Sinds 1989 is VVIA vertrekkend met de Catalaanse vereniging voor industriele archeologie - vandaar onze regelmatige uitwisselingen met Barcelona en omgeving, en samenwerking op Europees vlak.

GEINTERESSEERD?

- surf dan snel naar onze website <http://www.industrielerfgoed.be>
- teken in op onze gratis elektronische nieuwsbrief; dit doet U door een e-brief met uw naam, adres en beroep te zenden aan nieuwsbrief@vvia.be
- volg ons op Facebook, Twitter en LinkedIn.

MAAR U KUNT ONS OOK STEUNEN

- koopt Vlaams-Nederlandse tijdschrift Erfgoed van Industrie en Techniek
- doet als vrijwilliger mee aan werken aan één van onze projecten, of u is engagereerd in één van onze provinciale afdelingen.

Contactadres VVIA: Postbus 30, Postkantoor Gent Stationswijk, 9000 Gent-12

In het begin van de jaren '70 kwam vanuit Groot-Brittannië een nieuw begrip en een nieuwe discipline overgewaaid naar Vlaanderen: de industriële archeologie. Die hield zich bezig met de studie, het behoud en de ontsluiting van het typische erfgoed dat tijdens de industriële periode door nijverheid en techniek gecreëerd werd.

Tijdens deze eerste jaren werd nog eigenaardig en met wantrouwen gekeken naar de rare jongens die zich inzetten voor vervallen fabrieken, arbeiderswijken, roestige machines, verouderde technieken,...

Het erfgoed van de vuile handen ...

In 1975 veranderde er veel.

Het was het Europees Jaar van het Bouwkundig Erfgoed.

In dat jaar werden de eerste industriële sites wettelijk beschermd als monument, zij het niet zonder slag of stoot. Het station van Antwerpen omwille van zijn esthetische kwaliteiten. De oude jeneverstokerij Stellingwerf-Theunissen in Hasselt omwille van het industriële verhaal dat ze vertelde en de wijze waarop ze symbool stond voor een typische regionale nijverheid.

Einde van dat jaar werd in Brussel de eerste tentoonstelling in België over het thema georganiseerd, 'En toen kwam de machine. Kennismaking met de industriële archeologie'.

Dat was het begin.

De eerste werkgroepen die zich voor het industrieel erfgoed inzetten zagen het licht. De eerste sites werden door vrijwilligers aangepakt. De eerste publicaties kwamen van de pers.

Een jaar later, in 1976, werd het nieuwe Vlaamse decreet op behoud van monumenten, stads- en dorpsgezichten gestemd. Voor het eerst in Europa werd de term 'industriële archeologie' in een wet opgenomen. Sedertdien werden een groot aantal sites wettelijk beschermd als monument, van kleine brouwerijen tot de reusachtige gefuigenissen van de Limburgse steenkoolmijnen. Er werd behouden, gerestaureerd, opengesteld voor het publiek.

In 1978 werd de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw opgericht. Het is nu de oudste landelijk werkende vereniging op het Europese continent.

1975 – 2015 ...
Tijd om even terug te blíkk'en.

Beersel (Alsemberg)

Herisemmolen, voormalige kartonfabriek Winderickx

De Papiermolen Herissem en de voormalige Kartonfabriek Winderickx te Alsemberg is een negentiende eeuws industriële complex dat gegroeid is uit een oude papiermolen, die opgericht werd in 1536. Het geheel is één van de best bewaarde voorbeelden van de zint bloeiende papier- en kartonproductie in de regio van Vlaams-Brabant. De site in haar geheel bestaat uit de oorspronkelijke papiermolen, het kartonfabriek, de bijbehorende boerderij met graansilo en een centraal gelegen woonhuis met kantoor.

In 1850 werd de stap gewaagd naar de kartonproductie. De scheepslagen voor papier werden ingezet voor de productie van karton. De overstap op karton was een succes en in 1872 werd een kartonmechaniek aangeschaft zodat men kon overschakelen op de productie van industrieel karton. Oorspronkelijk werd de fabriek aangedreven door twee waterwielren, maar in 1894 kwam er een één cilinder-stoommachine van 130 pk, vervaardigd door de Brusselse firma Bullockx. In de periode 1895-1897 werden er tal van nieuwe machines aangeschaft en nam het bedrijf belangrijke uitbreiding.

Toen men aan het begin van WOII (Wereld oorlog II) in 1941 plots gien kolen en ijzer en papier meer kon krijgen, wangerde men ook nog voor de Duitse bezetter te produceren. Men sloot de deur, de productie werd nooit terug opgestart, maar al het materiaal bleef bewaard als een industrieel archeologische lighscapsule.

In 1975 werd de site toevallig ontdekt tijdens de tweede inventarisatie van het bouwhistorisch erfgoed in Vlaanderen. In dat jaar startten een aantal vrijwilligers van de eerste Vlaamse werkgroep voor Industriële Archeologie (de 'Werkgroep Industriële Archeologie van de Rybosuniversiteit Gent', WIA) met het verwijderen van de modderlagen die opeenvolgende overstromingen achtergelaten hadden. Daardoor werd opnieuw de belangstelling op de site gewekt, van buitenwoners en pers, en ontstond een plaatselijke project voor beleid en ontwikkeling.

Op 27 april 1979 werd de site in haar volledigheid wettelijk beschermd, met inbegrip van de technische installatie, en de omgeving als landschap. In 1986 werd de vzw Herissemvrienden opgericht, die in datzelfde jaar de kartonfabriek in erfpacht nam voor een periode van 23 jaar. De restauratie van het complex startte in het begin van de jaren 1990 en vertrek in verschillende fasen. Op dit ogenblik is ongeveer driekwart gereedstaand.

In 1997 werd de site door de Europese Commissie erkend als modelproject voor de instandhouding van bouwhistorisch erfgoed.

Vandaag herbergt de site een museum, een taverne, een feestzaal, vergaderzalen, seminarieruimten, locatie voor evenementen en een plaats voor grote feestjes of overnachtingen.

(c) Vlaamse Vereniging voor Industrie

Antwerpen

droogdokken

Vlaanderen

1975 - 2015

De oudste stedelijke droogdokken ('de putten') in het oude havengebied dateren uit de tweede helft van de 19de eeuw. Het droogdok nr. 1 werd gebouwd tussen 1861 en 1863 (ben 125 m, verlengd tot 185 m in 1896); de nrs. 2 en 3 in 1865. In 1881 werden de nrs. 5 tot 8 aangelegd. De nrs. 9 tot 18 dateren van 1930-31.

Het leegpompen van de droogdokken gebeurde in ca. drie uur door één der twee pomphuizen: een eerste aan de noordzijde van droogdok nr. 1 voor de droogdokken nrs. 1 tot 3, een tweede gelegen tussen droogdok nr. 6 en 8. Het oudste pomphuis werd oorspronkelijk gebouwd in 1884, maar herbouwd in 1895.

De droogdokken werden samen met het Kattendijkdok, het oude pomphuis en een reeks omgevend historisch goed beschermd bij besluit van 29 maart 2001.

VVIA

! erfgoed

Antwerpen

collectie havenkranen

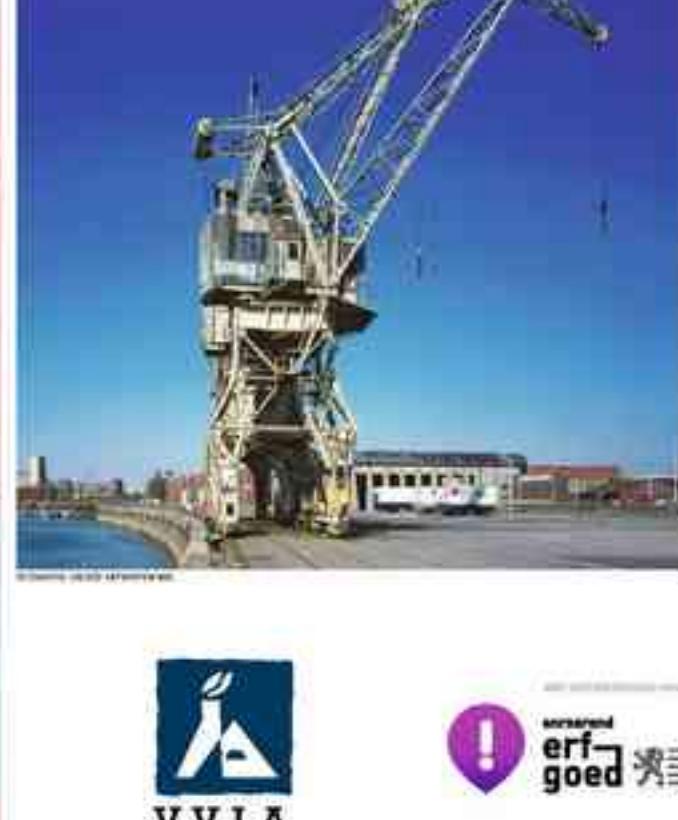
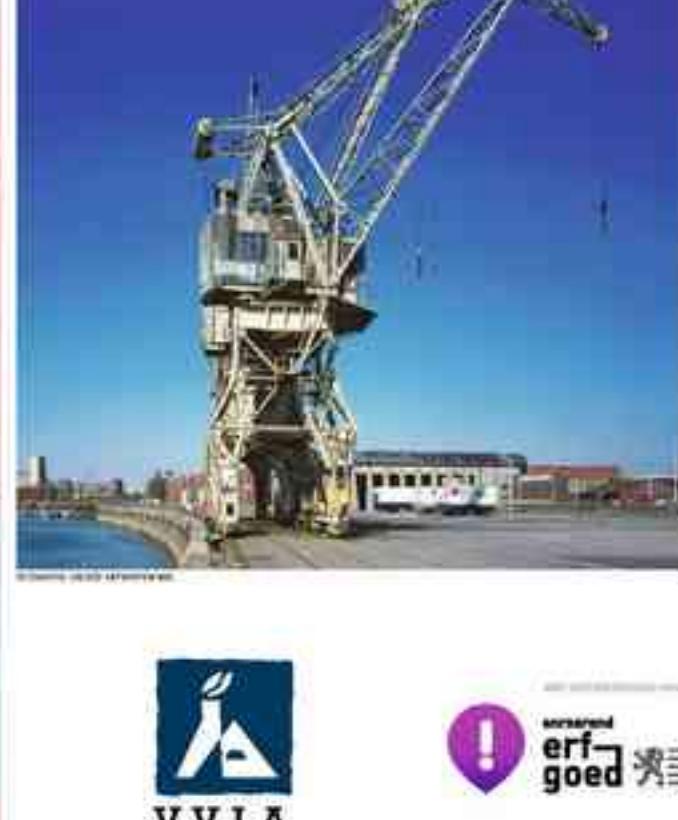
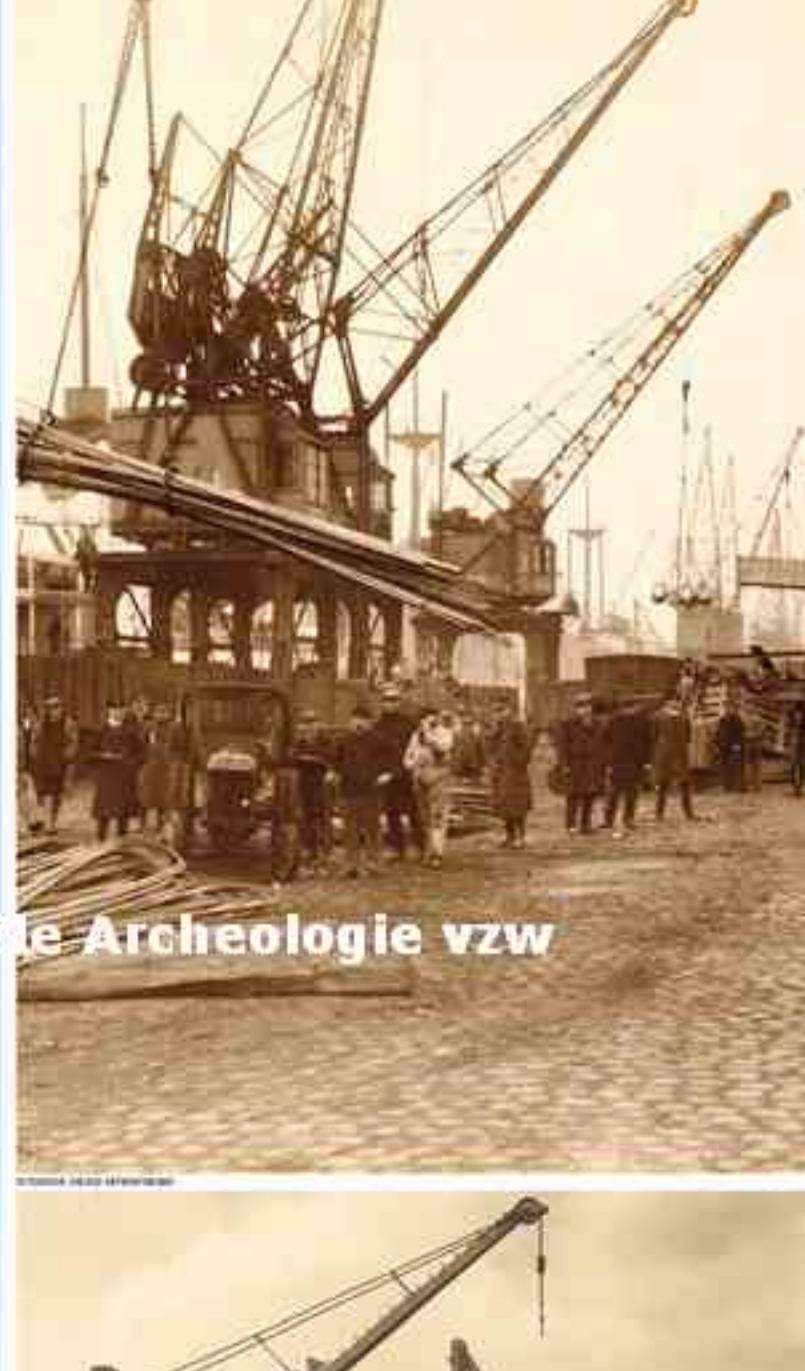
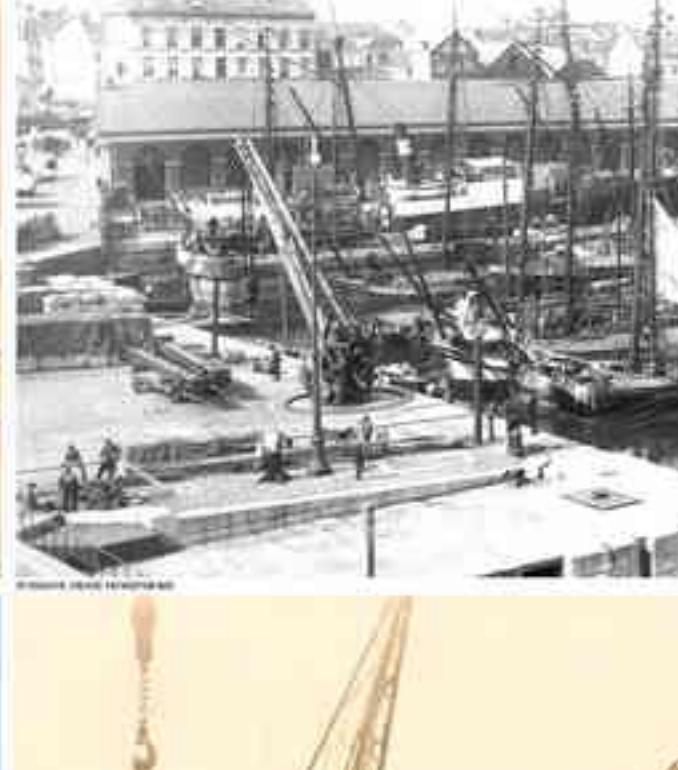
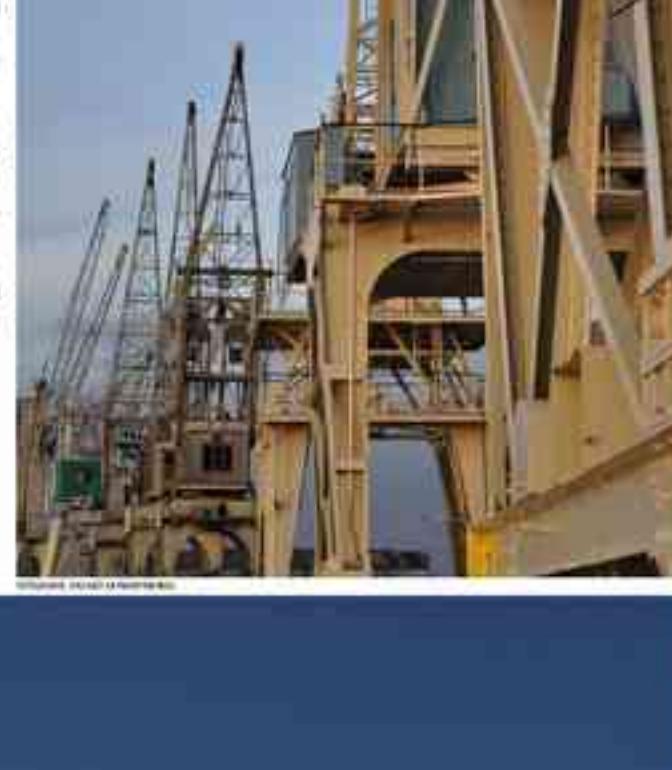
Vlaanderen
1975 - 2015

Aan de Scheldekaai staan 12 van de 18 museumkranen van het Museum aan de Stroom (MAS). Dit is de grootste museale collectie havenkranen ter wereld.

De oudste kraan aan de Scheldekaai is van 1907, de jongste van 1963. Ze zijn van 15 verschillende constructeurs uit binnen- en buitenland en tonen op een schitterende manier de snelle technologische evolutie in de havenactiviteiten van de vorige eeuw.

Langs het MAS staat een 18 tons handkraan van de Duitse constructeur Stackerholz. Dat is de oudste van de collectie: hij werd in 1884 door de stad Antwerpen aangekocht voor het bewegen van zware lasten. En aan de andere kant van het museum, in het Bonapartedek, ligt de rondbachige vloerkraan #. Die dateert van 1952.

De kranen werden op 30 september 2002 uiteraard als monument beschermd, op de twee meest recente nu. Deze werden ook beschermd op 2 december 2014. Aan het onderhoud en restauratie wordt door een team van vrijwilligers meegewerkt.

Antwerpen

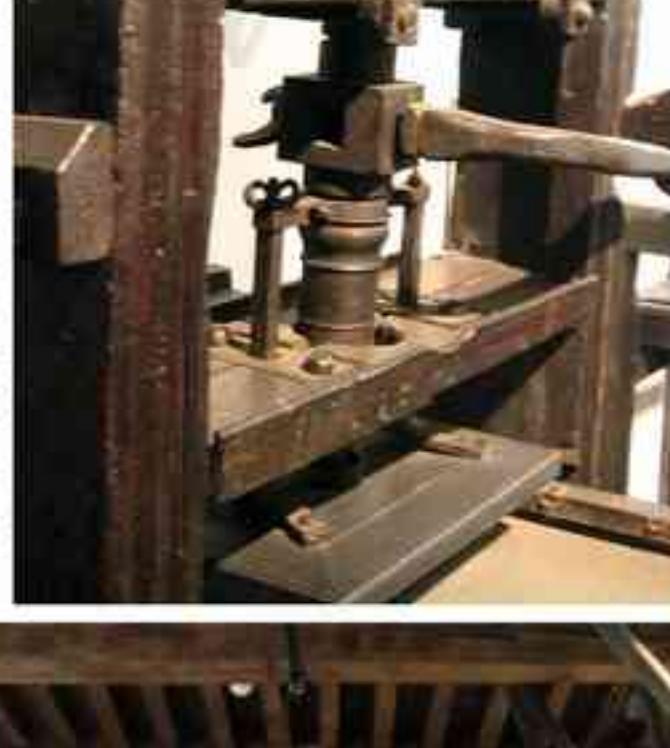
museum
en drukkerij
Plantin-Moretus

Vlaanderen
1975 - 2015

Christoffel Plantin vestigde zich in 1549 te Antwerpen als boekbinder en leerbewerker, en wortelde zich er op tot één van de belangrijkste drukkers van die tijd. Na de dood van Plantin (1589) kwam de Plantijnse drukkerij in handen van Jan Moretus of Moretus, een schoonzoon van Plantin, en werd verder door diens nazaten uitgebouwd.

In 1676 verkocht Edward Moretus het Plantijnse Huis aan de Vrijdagmarkt met al wat het bevatte aan drukkersmateriaal en kunstwerken en muziekinstrumenten aan de Stad Antwerpen. De historische kern van de Plantijnse drukkerij bleef zo bewaard in de oorspronkelijke vestigingsplaats. Deze collectie is uniek omdat zo de oudste drukpersen in de Nederlanden bewaart, waaronder vermoedelijk zelfs de beroemde vierde drukpers. Deze persen illustreren belangrijke stappen in het drukkersbedrijf en vervullen aldus een grote technologische schakelfunctie. Bovendien vervullen ze een belangrijke icoonwaarde voor de ontwikkeling van de drukpersen tijdens het Ancien Régime, voor het tijdperk van de industriële geproduceerde gedrukte persen. Het gebouw illustreert en symboliseert het ontstaan van het moderne drukkers- en boekbedrijf.

Omwille van zijn unieke karakter werd het pand reeds op 25 maart 1930 bij Koninklijk Besluit beschermd als monument. De drukpersen en attributie werden in 1999 opgenomen in de Topstukkenlijst van de Vlaamse Gemeenschap, beschermd als meerend erfgoed. In 2005 werd het museum opgenomen in de lijst van het UNESCO Werelderfgoed.

(c) Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

Antwerpen

stapelhuis
Sint-Felix

'Compagnie Générale de Matinels de Chemins de Fer' had Molenbeek. In 1861 werd het reeds grotendeels verwijst door Brussel, uitgebroken in de aanslagen de 'Ballines Belge' en in 1863 heropgebouwd. Hierbij werd gebruik gemaakt van oudere renaissancerijke delen, terwijl dezelfde bouwstructuur van gietijzeren kolommen en houten moerbalken aangehouden werd. De sporen kunnen werden mogelijk uit Engeland ingevoerd of naar Engels model hervervaardigd. Bij de heropbouw werd een beglaasde centrale doorgang tussen Oude Leeuwstraat en Godecharlestraat in de plannen opgeworpen.

In 1975 raakte het paard in onbruik en op 7 februari 1976 werd het een beschermde monument. Sinds 2004 schittert het Sint-Feliexakhuus opnieuw als de thuis van de meer dan 20 kilometer stedelijke archieven, het FelixArchief.

Antwerpen

tunnel onder de Schelde

Vlaanderen
1975 - 2015

Op 7 maart 1929 wendt de 'Intercommunale Maatschappij van den Linker Scheldeoevers' (IMALSO) gesticht naast reeds jaren tevens herhaaldelijk, meer bepaald van overheidswege, het probleem van de linkerovergronden en van een dergelijke verbinding tussen de beide Scheldewaters. In sprake was gekomen. Na grondig onderzoek besloot de IMALSO niet één, maar twee tunnels te bouwen. Een voor voertuigen (Waaslandtunnel) en een andere voor voetgangers en fietsers. Sint-Antontunnel. Ze werden beide tussen 1931 en 1933 aangelegd.

Openbare en specifieke gebouwen zijn de vroegslaggebouwen van de Sint-Anto- en Waaslandtunnel, van 1933 naar ontwerp van E. Van Averbeke. De voetgangerstunnel met zijn toegangs- en sortatiegebouwen, en alle technische uitrusting, werd als monument beschermd op 7 februari 1997.

VVIA

! erfgoed

Antwerpen

voormalige petroleumhaven Petroleum Zuid

Vlaanderen

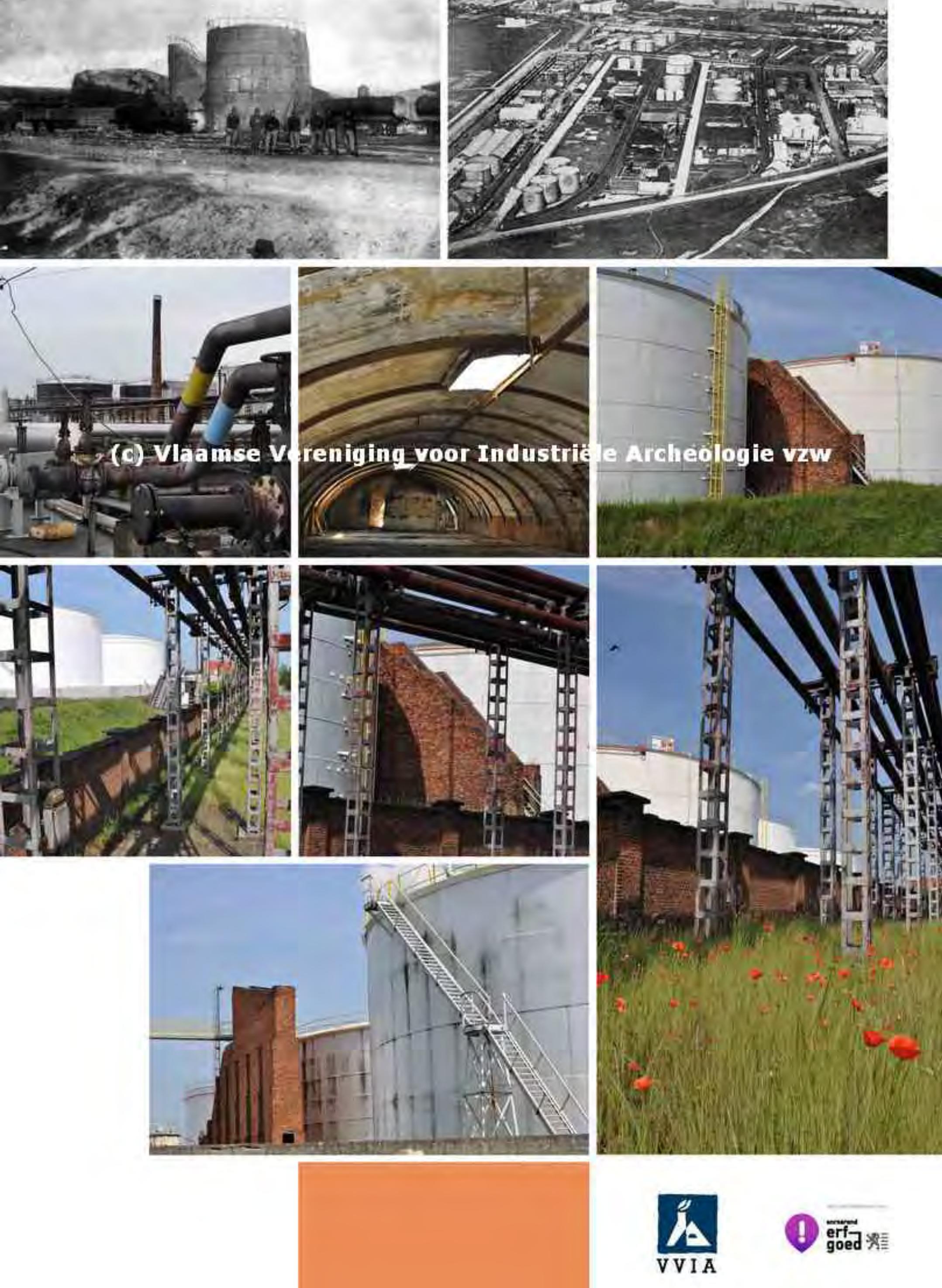
1975 - 2015

Omwille van het brandgevaar werd in 1890 besloten om alle petroleum-activiteiten uit de toen bestaande haven te wassen en te vestigen ten zuiden van de stad in de Hobokense polders. In 1900 werd een longvormig terrein van 54 hectare poldergrond op het Kiel ontbegind. Het terrein moet anderhalve meter worden opgehoogd en een aantal grachten en bekken werden rechtgetrokken. Om de uitbating van dit gebied als haven mogelijk te maken, werden de Scheidelaakken in zuidelijke richting met tien kilometer verlengd, een project dat liep van 1897 tot 1903. Er werd ook een volledig nieuwe bebossing aanlegplaats gebouwd.

Een grote brand die uitbrak op 6 augustus 1904 verwoeide de meeste infrastructuur, op enkele gebouwen na. Tot deze behoren twee kleine opslagplaatsen met een openkelige betonnen structuur.

Voor de eerste wereldoorlog was dit de belangrijkste petroleumhaven van Europa, en ook tijdens het interbellum speelde Petroleum Zuid een belangrijke rol in de beworring van het land. Na de tweede wereldoorlog verhuisde de petroleumindustrie naar de noordelijke haven, rond het nieuwe Marshalldok. Op vier beschrijvende kaarten zijn alle petroleummaatschappijen van Petroleum Zuid verdwenen. De laatste concessies liepen af in 2015.

In 2011 kreeg Petroleum Zuid een nieuwe naam, die de toekomstige herbestemming van het terrein moet voorbereiden. Antwerp Blue Gate. In voorbereiding hiervan werd een studie uitgevoerd naar het nog bestaande industrieel erfgoed in deze zone. Als gevolg daarvan werden een aantal representatieve installaties en gebouwen op 23 december 2014 wettelijk beschermd: de bekende aanlegplaats, een deel van de pigtelligraven, enkele petroleumbunkers, de oudste bekenden loods van de American Petroleum Company.

Boom

Centrum van de baksteennijverheid

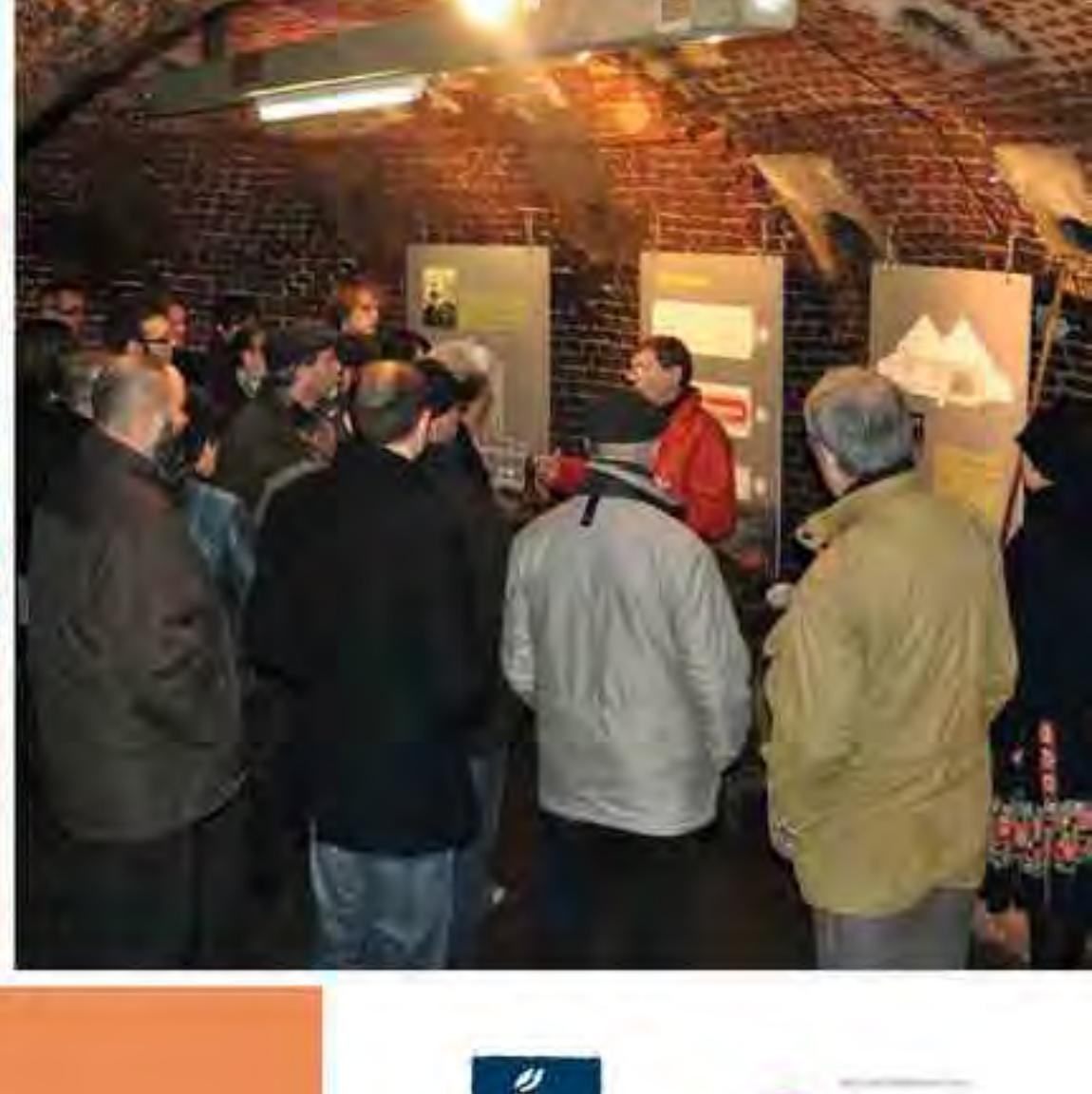
Vlaanderen
1975 - 2015

De Rupelborden, tussen Niel en Rumst, waren dank zij hun rijk kleurige gedurende eeuwen het centrum van de Baksteennijverheid, met een internationale reputatie. Vanaf het einde van de 19de eeuw kwam hier een uniek industrieel landschap tot stand, met een woud van schoorsteen die bij elk van de honderd moderne nijverheidsbedrijven hoorde. Maar ook de traditionele 'klampoven' bussen maakten met een open bovenkant en onder een dakkie en 'paardenkoppen' leem gewelfde oven en leefden tot in de vooroorlogse periode. De bekende 'Marnixsteen' en 'klinkaard', en de 'blauwe paardensteen', tegels en panzen. Daartussen waren de woningen van de arbeiders en eigenaars van de ovens gewestigd, en een reeks andere bedrijven zoals kleine scheepswerften die schepen voor het vervoer van bakstenen en pannen bouwden.

Vanaf de jaren 1970 kwamen de oude arbeidsintensieve productiewijzen onder druk en verloor de Rupelstreek langzamerhand zijn typische industriële structuur en uitstraling.

In 1975 het Europees Jaar van het Bouwwereld Erfgoed werden door vrijwilligers de eerste acties gewerkt om deze geschiedenis en het erfgoed te bewaren en veilig te stellen. Hieruit groeide op 9 oktober 1984 een vereniging, het 'Ecomuseum en Archief van de Boomse Baksteen' (EMAB), waarvan de initiatiefnemers een jaar later bekroond werd met een Dunhill Award, en in 1992 in de categorie 'cultureel erfgoed' van de Henry Ford European Conservation Awards. In 1993 kocht het EMABR met eigen middelen de ringoven en de aangrenzende arbeiderswoningen van de steenbakkerij Lutwars. Deze vormen nu het centrum van de werking van de vereniging.

Op 25 juli 1986 werd de wijk 'Nieuweren' als dorpsgezicht beschermd, de steenbakkerij 'Fraterus' als monument. Op 9 juli 1995 werd de steenbakkerij Lutwars eveneens als monument beschermd, op 16 maart 2009 de hierbij aangrenzende arbeiderswoningen.

Beringen

steenkoolmijn Charbonnages de Beiringen

Vlaanderen
1975 - 2015

Op 26 november 1906 werd de concessie Beiringen-Dourge verleend voor het waarn van steenkool in een gebied dat oorspronkelijk 650 hectare groot was en in 1954 werd uitgebreid tot 5271 hectaren. De uitbatingsmaatschappij Société Anonyme Charbonnages de Beiringen werd in 1917 opgericht. De afsluiting van de mijnschachten stond in 1907 maar werd onderbroken tijdens de Eerste Wereldoorlog. Vanaf 1922 werd steenkool weer gewonnen. In 1948 bereikte de toewerkstelling haar maximum met 676 mijnwerkers. Het beste productiejaar was 1956 met 886.000 ton. In totaal bedroeg de productie 79.332.200 ton.

Op 28 oktober 1979 werd de mijn gesloten.

Vandaag het einde van de jaren 1970 werd hier door personeelsleden van de mijn objecten en documenten over de mijngeschiedenis bewaard en in veiligheid gesteld. Dit zou in 1985 op initiatief van Gilbert Goddeeris, voorzichtig directeur van de mijn, de basis vormen van de vereniging die in één van de gebouwen het Vlaams Mijnmuseum opende.

Op 22 december 1992 werden zowel alle resterende mijngebouwen wettelijk beschermd als monument. Het was op dat ogenblik het ruimste beschermingsdossier ooit in Vlaanderen, en ook de grootste mijnprijs in Europa die als monument erkend werd.

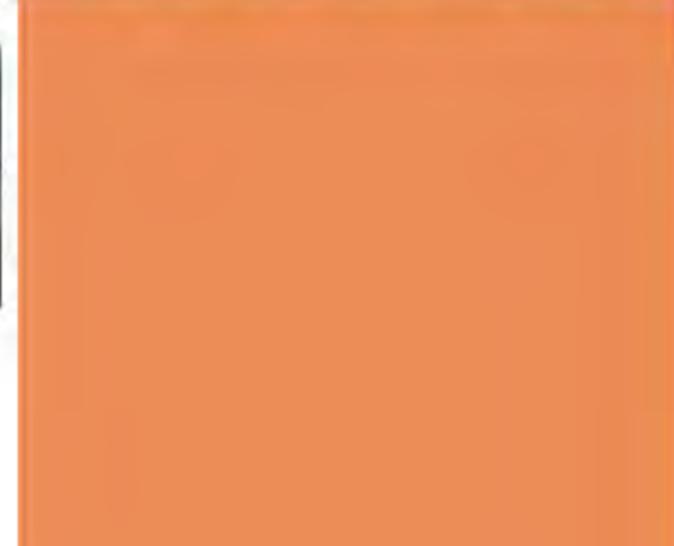
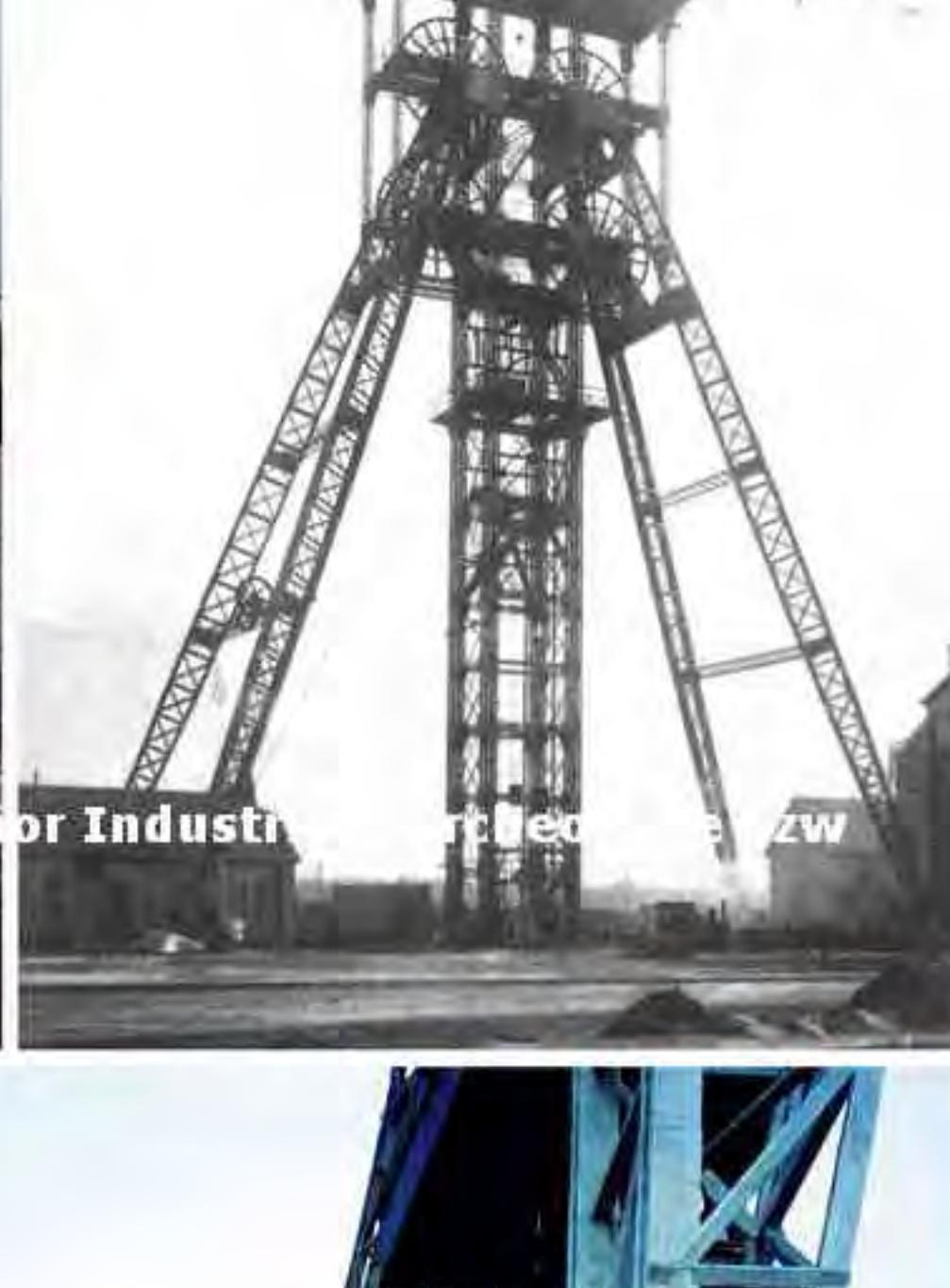
In augustus 2009 werd bekend dat de steenkoolmijn een nieuwe bestemming krijgt, met respect voor de gebouwen en de machines. Het gaat om B-maaï, een project met winkels, woningen en horecazaak. In augustus 2010 maakte de Vlaamse Overheid 1,4 miljoen euro vrij voor de instandhouding van de kolenwassing. In begin november ongeveer 1,5 miljoen euro voor de restauratie van vier beschermde kultuuren.

Beiringen Werken der koolmijnen — Ophaaltoestel
Travaux de charbonnages - Chevalement du puits d'extraction

(c) Vlaamse Vereniging voor Industrieel Erfgoed

Hasselt
(Stevoort)

Dorpermolen

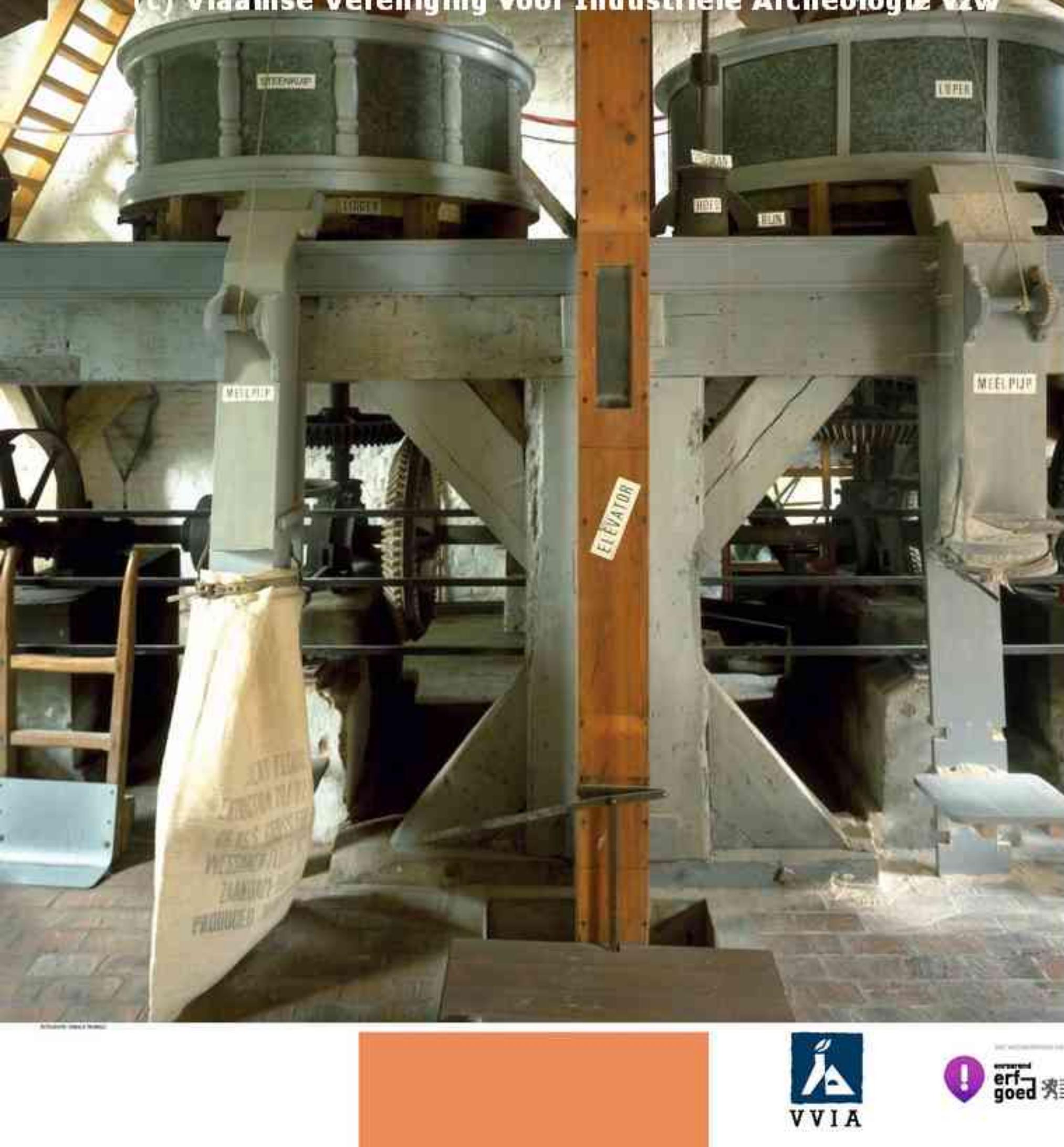
Vlaanderen
1975 - 2015

De Dorpermolen van Stevoort, is een 'onderslagmolen' gelegen aan de Herk. Het was oorspronkelijk een dubbelmolen, een graan- en olie-molen, die in 1774 werd gebouwd voor de familie de Libotton, Heren van Stevoort. In 1974 verkocht de laatste molenaar Domenicus Bartholomeus Bonthorghs de molen aan de naaste buurman van de molen, huakhopper Wies Boden. Deze had gevreesd voor de erfgoedwaarde van het vervallen pand en vroeg ook onmiddellijk een bescherming als monument aan.

Vijf jaar na de aankoop, op 13 maart 1979, werden de Stevoortse Dorpermolen en het aangrenzend landschap officieel tot beschermd monument verklaard. Eigenaar Wies Boden startte op 12 maart 1984 met de restauratie. Tijdens deze werd de Dorpermolen voorzien van de nodige installaties om zelf elektriciteit op te wekken - één van de eerste voorbeelden van die soort in België. De groene strooien wordt nu u.m. gebruikt bij de verwarming van de molen, en niet-gebruikte energie wordt geleverd aan het elektriciteitsnet.

(c) Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

Hasselt

jeneverstokerij
Stellingwerf-
Theunissen
(thans het
Jenevermuseum)

Vlaanderen
1975 - 2015

De stokerij werd waarschijnlijk opgericht door J.A.S. Bamps. Deze kocht in 1803 een op deze plaats gelegen hoeve, en installeerde hierin voor 1807 een brandewijnstokerij. Boerderijen en stokerij werden in dat jaar verkocht aan Leo Vaesen die ze tot zijn dood (1822) uitbaatte. Nadien kwam het complex in handen van de familie Stellingwerf en Theunissen.

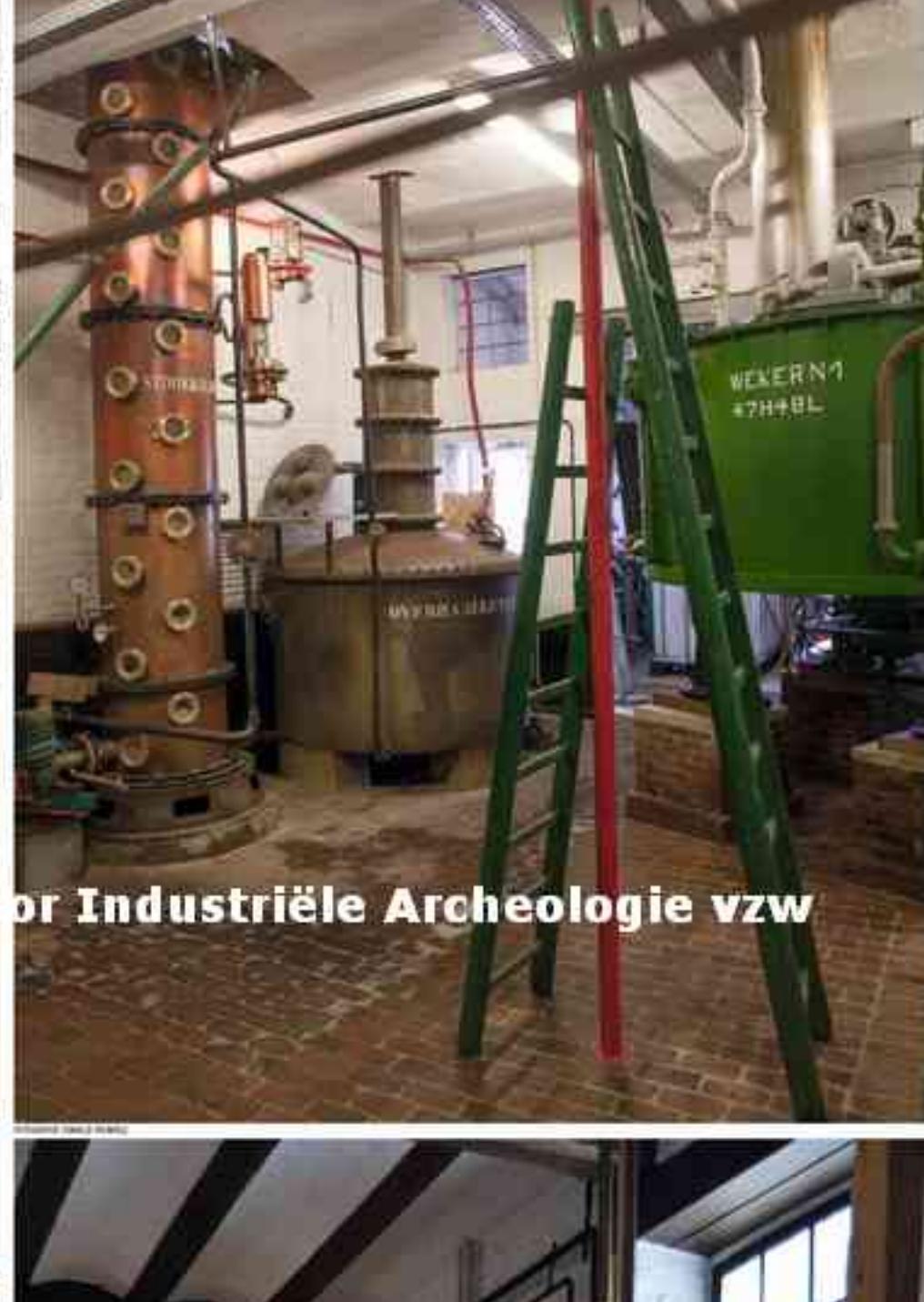
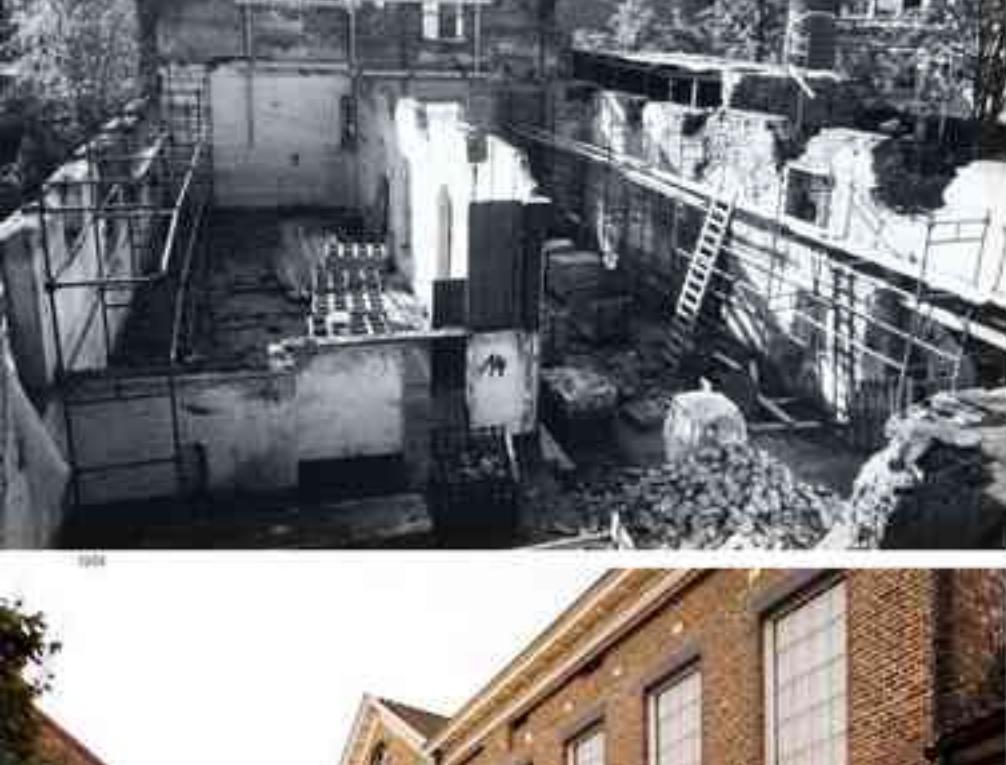
De beroemde graanmolen werd er omstreeks 1840 gestookt, doch tot in het midden der jaren 1960 werd er op beperkte schaal likneuren geproduceert. De opbouw van het complex gaat in essentie terug op het grondplan der vroegere gesloten hoeve, en wijkt weinig af van de vorm die voorkomt op het Franse Kadaster en op het primitief kadasterplan van 1844.

In 1973 werd bekend dat de stokerij zou afgebroken worden en vervangen door een appartementengebouw. Daartegen rees verzet van een actiegroep, de vzw Tameca Stichting, die ook de bescherming als monument aanspoed. Het was immers het laatste volledige voorbeeld van een traditionele jeneverstokerij in de jeneverstad Hasselt.

De bescherming werd een feit op 21 augustus 1975, midden in het Europees Jaar van het Bouwkundig Erfgoed. Daarmee werd de stokerij ook het eerste gebouw in Vlaanderen dat omtrent van zijn industrieel-archeologische waarde beschermd werd.

Nadien had het complex sterke te lijden onder allerhande vandalisme en van de weersinvloeden. Dakpannen, balken e.d. werden ontvreemd, opzettelijke vernielingen aangebracht en tweemaal werd een brandstichting geconstateerd.

In 1979 kocht het Hasselse stadsbestuur de voormalige stokerij met de bedoeling er het Nationaal Jenevermuseum te vestigen. De intussen nodige grondige restauratie startte in het voorjaar 1983 en werd in juli 1987 voltoaid zodat op 16 september van datzelfde jaar het Nationaal Jenevermuseum zijn deuren kon openen.

(c) Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

Genk (Waterschei)

steenkoolmijn André Dumont

Vlaanderen
1975 - 2015

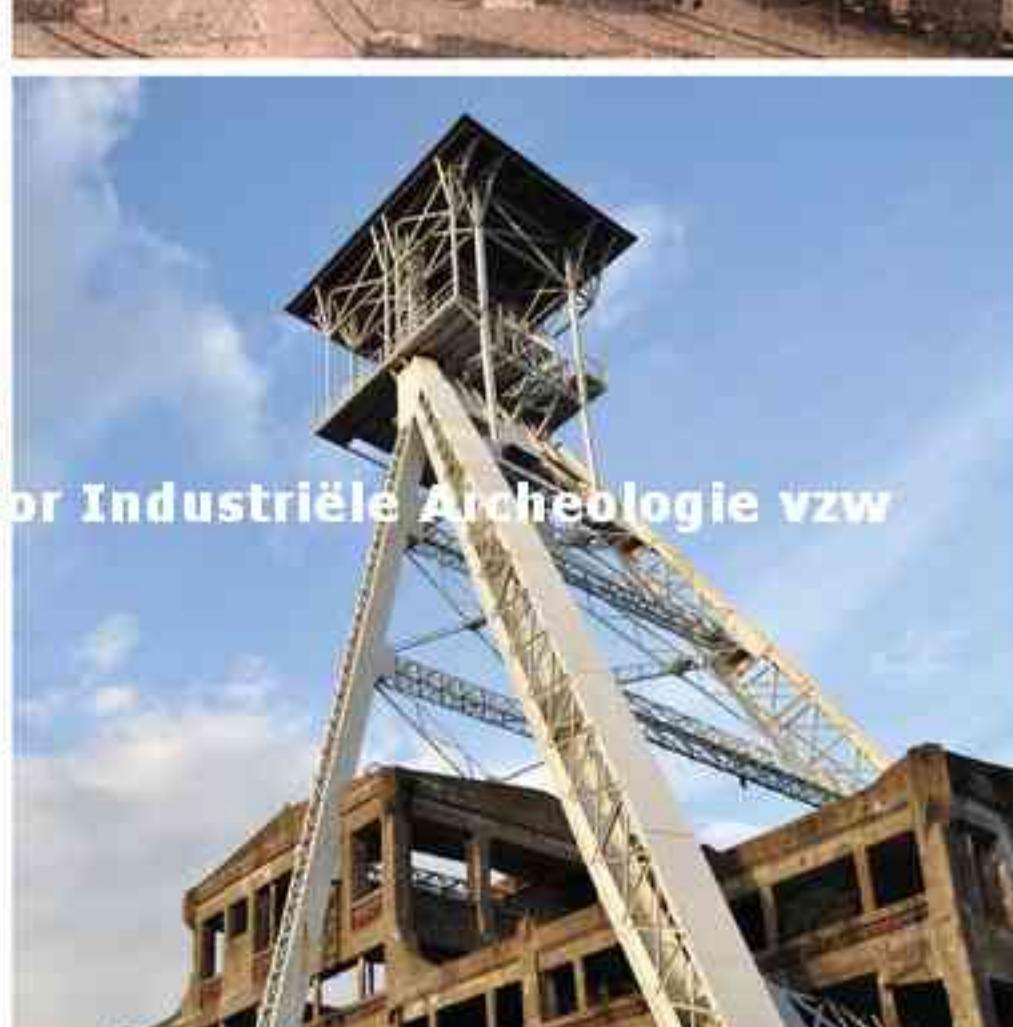
De concessie tot uitboring van steenkool in Waterschei werd op 1 augustus 1906 verleend Société Anonyme André Dumont-sous-Asch, later algekort tot Charbonnages André Dumont. Ze was 2960 hectare groot, in 1912 uitgebreid tot 3000 hectare. Het kapitaal van de uitboringmaatschappij, was voornamelijk in handen van Belgische ondernemingen en rijke Belgische industrielen. Steenkool werd voor het eerst in 1924 gedolven op 560 meter, maar nadere gingen de uitgravingen tot 1040 m. In 1969 was de tewerkstelling maximaal - 6804 mijnwerkers. Het toppunt qua productie was 1968 met 1.490.700 ton. De totale productie bedroeg 72.453.000 ton. Kenmerkend voor deze mijn is de fraue en decoratieve betonarchitectuur van zijn gebouwen.

De mijn werd op 10 september 1987 gesloten.

De steenkoolterrils werden als landschap beschermd op 11 juni 1999. Het hoofdgebouw, schachtbok 2 met bijbehorend ophaalgebouw, de passarel tussen hoofdgebouw en ophaalgebouw, de ophaalmachine en het ontvaartgebouw werden op 22 december 1993 als monument beschermd.

In het hoofdgebouw is thans sinds 2015 het Mijndepot Waterschei gevestigd, een initiatief van vrijwilligers en oud-mijnwerkers. Dit depot toont machines en gereedschap dat in de Limburgse mijnen werd gebruikt.

Het mijnpark wordt nu het 'Thor Park'. Hier ontwikkelt de stad Genk in samenwerking met de Limburgse Recyclersmaatschappij LRM een bedrijventerrein met woonachterplaats. Het statige hoofdgebouw krijgt binnen dit project een faciliterende functie binnen het Thor Park; na de renovatie worden er diensten in ondergebracht voor de ten behoeve van de bedrijven, de werknemers en de instellingen op het Thor Park.

Genk (Winterslag)

steenkoolmijn Charbonnages de Winterslag

Vlaanderen
1975 - 2015

De concessie tot uittocht van het kolenveld Genk-Solvay, 3800 hectare groot, werd op 3 november 1916 verleend aan de Franse groep 'Charbonnages de Rossart, Lawé, Pierremont et Ste. Aldegonde' die in handen van Eusebe Coppée was, en 'Genk' aan zijn naam toevoegde. In 1912 verklaarde deze in financiële problemen en kreeg de Franse groep Schneider waarborg procent in handen, de rest van de aandelen bleef in het bezit van de Belgische groep Coppée. Pas toen werd definitieve uitvoeringsmaatschappij Société anonyme Charbonnages de Winterslag opgericht.

Op 20 juli 1915 werd hier de eerste klomp steenkool in Limburg bovengetrokken. De eigenlijke productie begon in 1917, tijdens de eerste wereldoorlog - op een ogenblik dat de bouw van al de andere mijnen in de provincie stilstond.

De mijn hadde in 1967 nog een jaarproductie van 1.435.514 ton. De totale mijnpromotie bedroeg 66.593.000 ton. In 1953 was de tewerkstelling maximaal met 6250 mijnwerkers. In 1968 sloot de steenkoolmijn definitief.

Op de mijnterrein staan nog steeds een aantal gebouwen die verwijzen naar het mijntijdperk met onder meer de oudste lift in 1915, 45 m hoog en de meest recent gebouwde schachtbok (B63, 71,62 m) in Limburg.

Een reeks gebouwen werd op 23 april 1993 beschermd als monument: de twee schachtbokken met hun ophalschachten, de ophalschachtaars en de machinezalen, de elektrische centrale, de bouslen en de badzalen, het centraal magazijn en de oude paardenstallen.

In 2001 verwierf de stad Genk het terrein. Nu is het de zetel van C-mine, waarbij de C staat voor creativiteit. C-mine wil een ontmoetingsplek vormen voor mensen die in hun professioneel leven of in hun vrije tijd geprekkelid willen worden door diverse vormen van creativiteit en creatieve innovatie.

In 2000 vestigt zich in het complex een bioscoop Euroscop en ook vormgever en keramist Piet Stockmans heeft zijn atelier in een deel van de voormalige mijngebouwen. Sedert 2009 is het de locatie van de Media & Design Academie, een hogeschool met creatieve afdelingen zoals animatiefilm, communicatie & multimedia design, beeldende kunst en productontwerp.

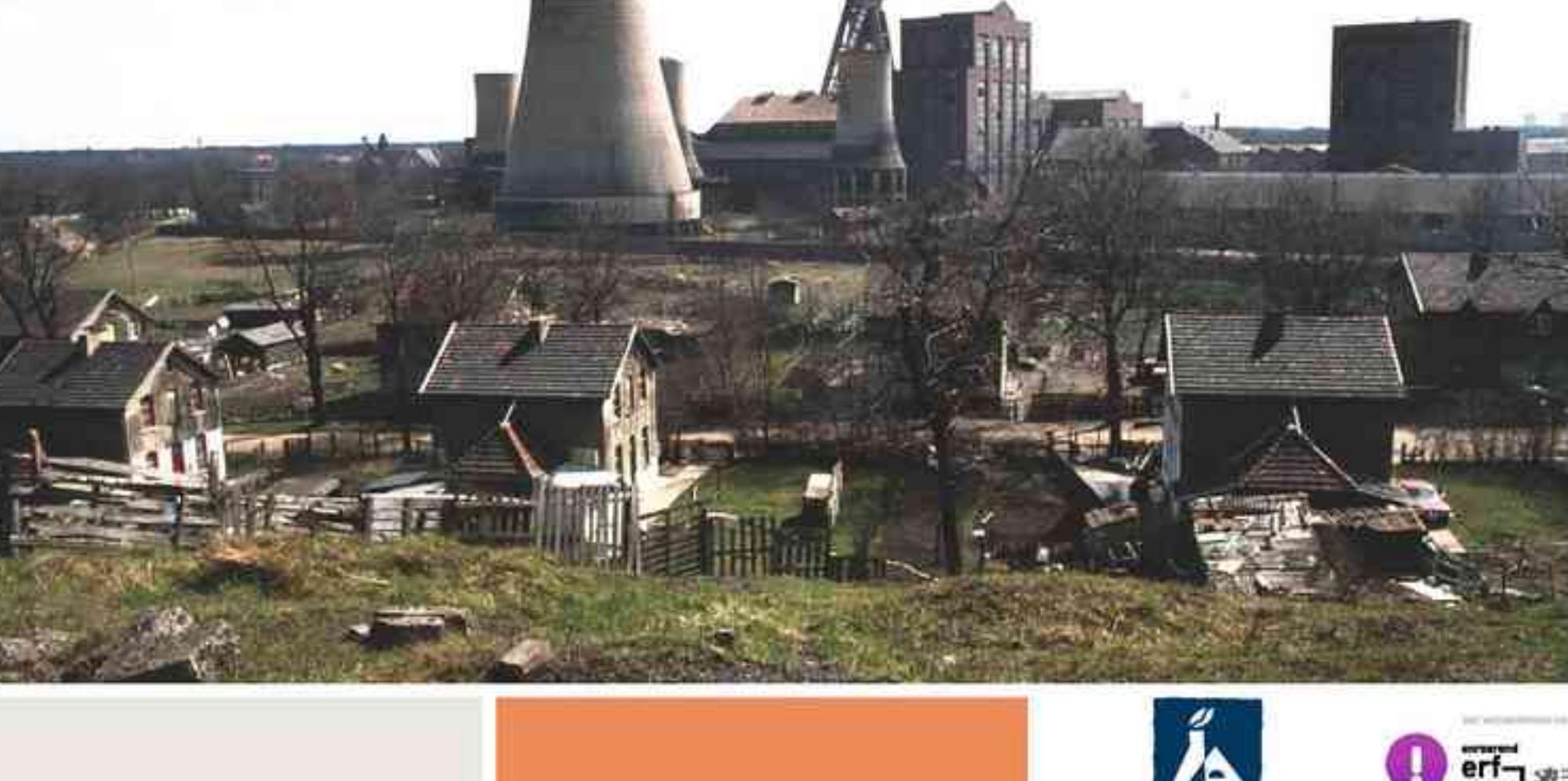
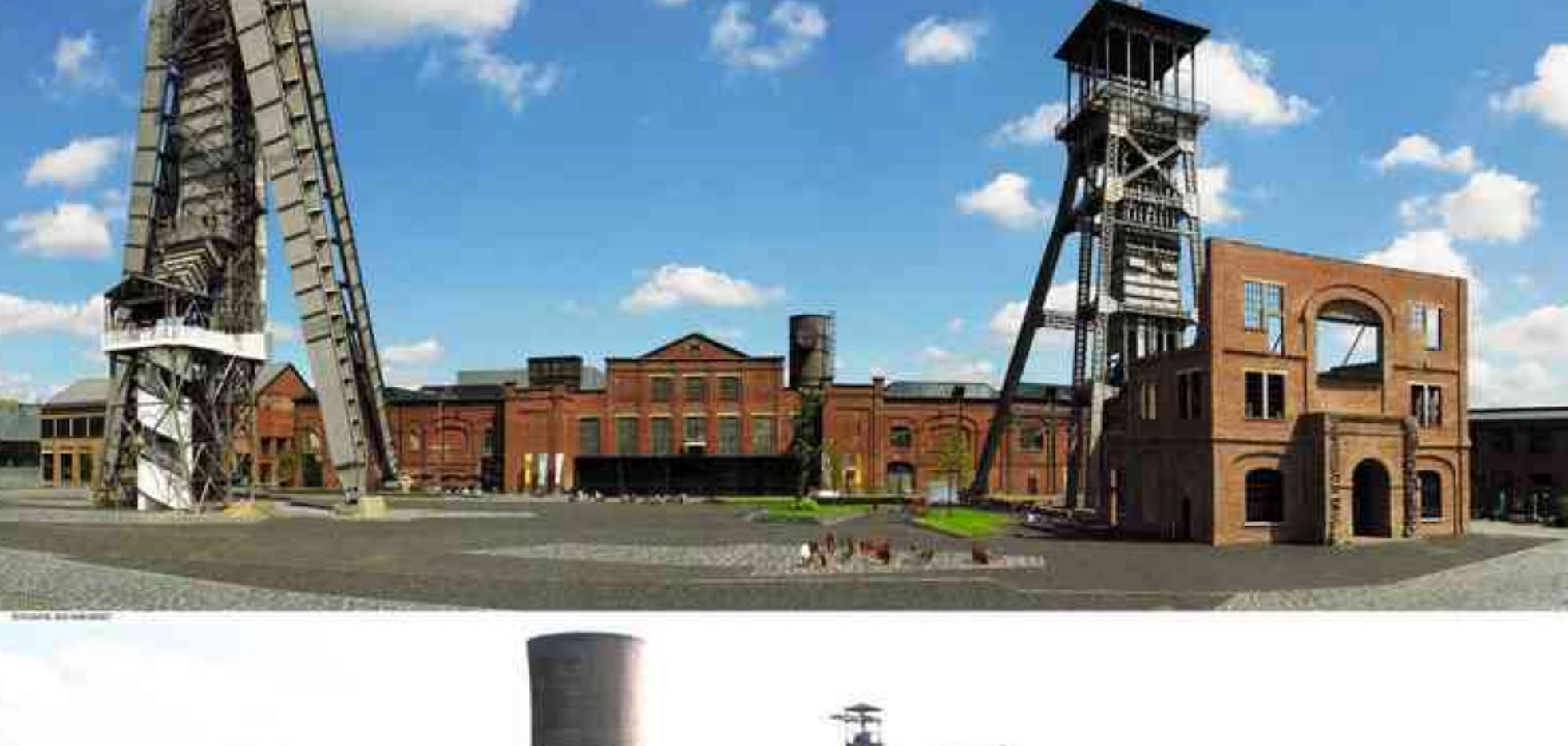
In 2013 won C-Mine de Vlaamse Monumentenprijs.

WINTERSLAG : Vue générale des charbonnages
Algemeen zicht der Kolenmijnen

© Vlaamsche Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

Sint-Truiden
(Wilderen)

landbouwstokerij
Nicolai

Vlaanderen
1975 - 2015

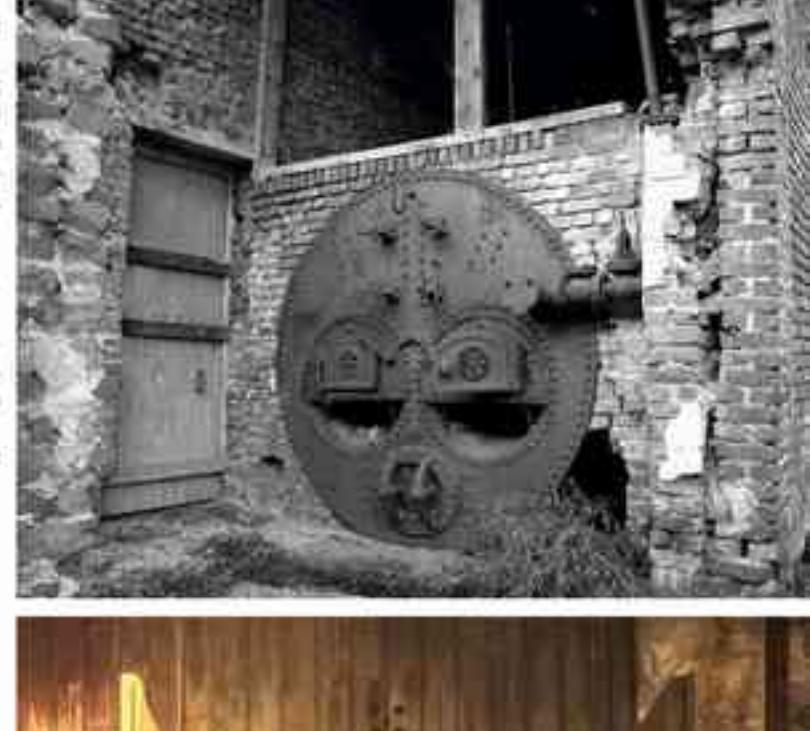
Achter een in symmetrie met een oede gesloten heuvel werd circa 1905-06 door de familie Nicolai een industriële landbouwstokerij opgetrokken. Deze bleef actief tot circa 1930, werd nadien nogmaals in werking gesteld in 1945, maar viel eind 1946 opnieuw stil bij gebrek aan grondstoffen. De installatie werd nooit ontmanteld, waardoor het complex een uniek geheel vormt.

Daardoor vinden we er nog een Lancashire-stoomketel met geklokkend vlak ketellout (Jacques Pielbœuf, Jupille, 1896), in 1905 tweedehands aangeschaft en een horizontale monocilinder stoommachine (Ateliers de Construction Gerard Herroy, Châlons-en-Champagne). De stoominstallatie omvat de distillatiekolom en de koppen continu-rectificatie-kolom (Brewet E. Barbet & Fils & Cie, Parijs, geleverd door de firma Vve Ed. Verbeeck uit Brussel, geplaatst vlak na de eerste wereldoorlog), een graanmolen, enz.

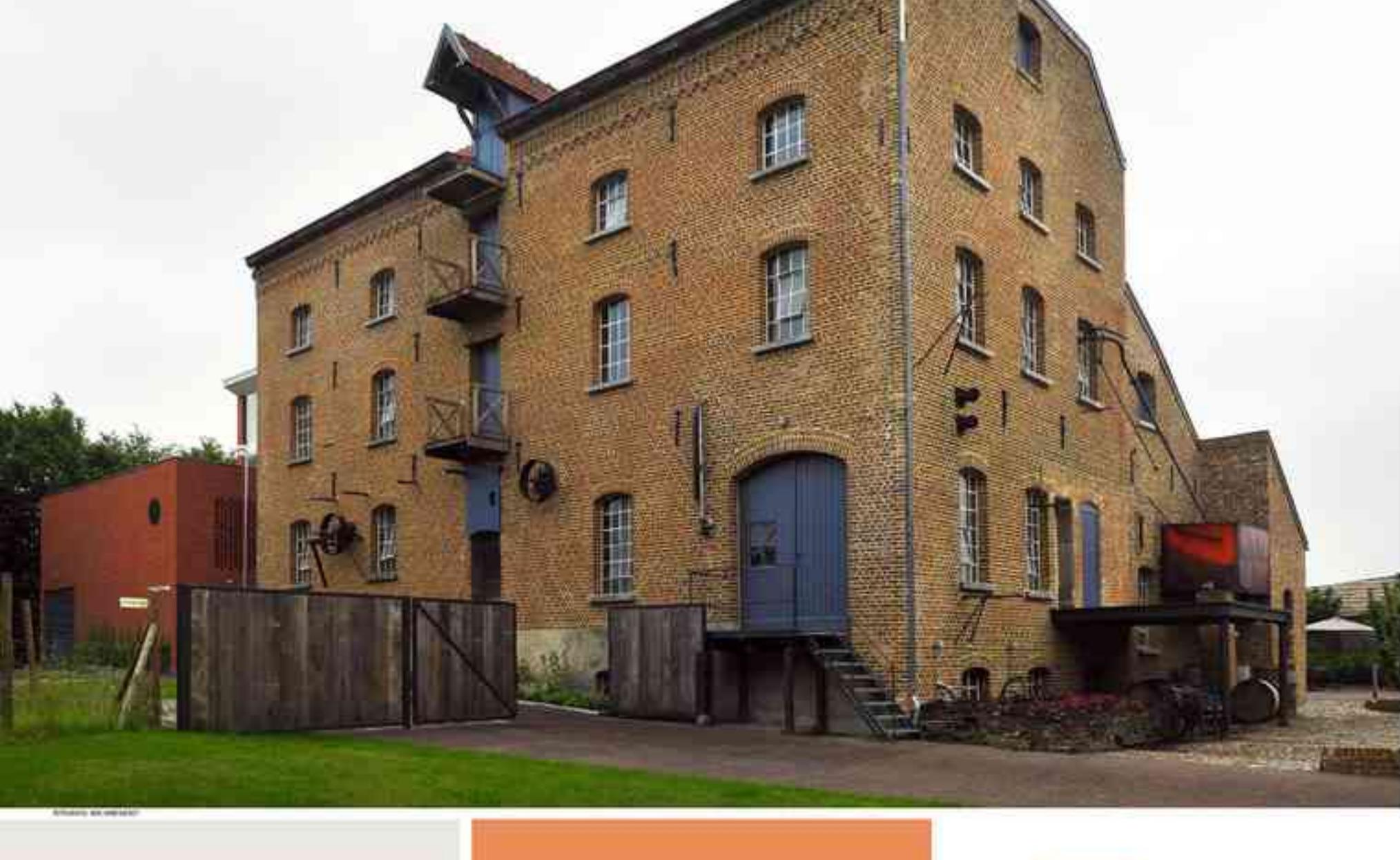
Op 14 november 1984 werden de boven en de stokerij beschermd als monument.

Na jaren van leegstand en verwarring werd het complex recent gerestauréert. De site wordt nu een toeristische triplexleider met in de beganelagen een brouwerij / alcoholstokerij annex horecazaak. De oude stokerij dient nu enkel als historische bezienswaardigheid.

Het project rond de restauratie en herbestemming werd in 2012 genomineerd voor de Vlaamse Monumentenprijs.

(c) Vlaamse Vereniging voor Industriële Erfgoed

Aalst

mouterij
De Wolf-Cosyns

Vlaanderen
1975 - 2015

Graan- en neophondelaar Jean-Louis De Wolf start in 1799 met de mouterij 'De Wolf-Cosyns' in hartje Aalst. De mouterij blijft in handen van de familie De Wolf tot in 1907, het bedrijf wordt dan eigendom van Interbrew die het in 2002 sluit.

Het oude gebouw wordt gereviseerd en ingedeeld in 16 loftjes. Op de bovenste verdiepingen werden delen aangebouwd, voorzien van grote daktuinen.

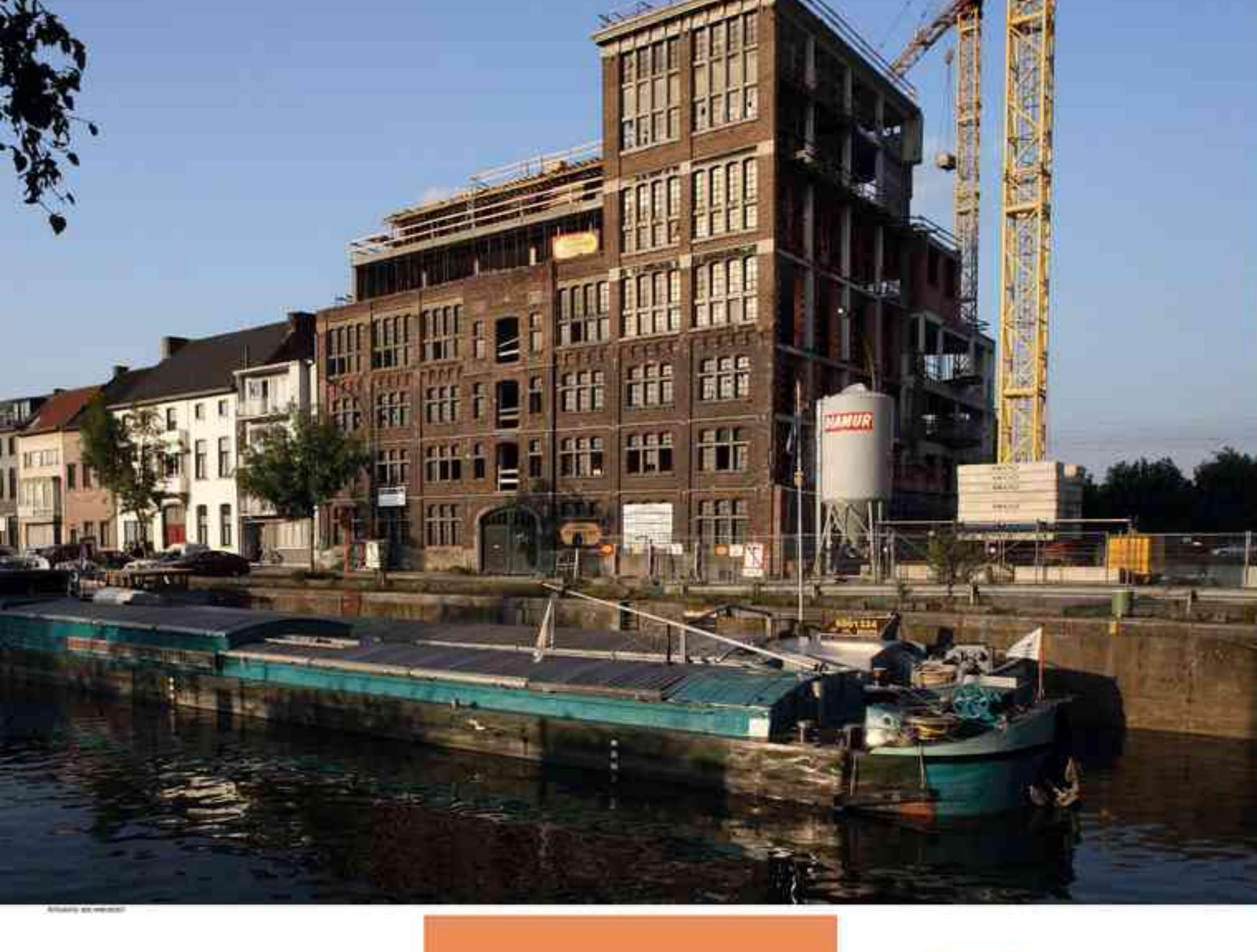
De aangebouwde delen opzij en achteraan werden afgebroken. Op de aldus

ingekomen gronden werden 13 ruime appartementen gebouwd en een eigen

garagevoering. De binnenkoer en tuin werden omvormd.

(c) Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

Gent

stedelijke
elektriciteits-
centrale

Vlaanderen
1975 - 2015

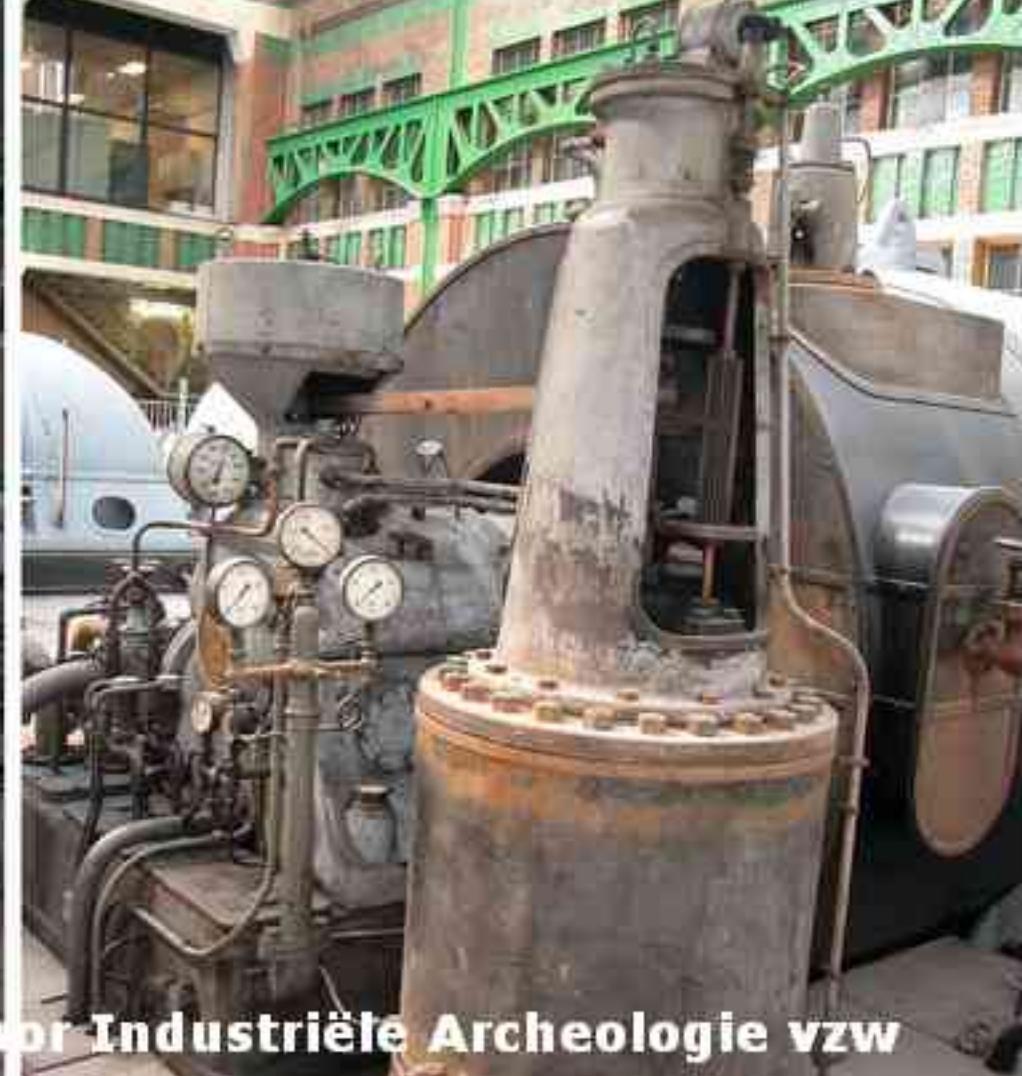

De bouw van de elektrische centrale aan de Ham werd aangevat in 1924, in opdracht van het stadsbestuur van Gent. Twee jaar later leverden twee turbogeneratoren van 10 MW en één van 15 MW, alle drie met kolen als brandstof de eerste elektriciteit. Het aanvankelijke vermogen van 35 MW wordt stapsgewijs opgevoerd tot 122 MW in de jaren '30. Vanaf 1950 wordt van hieruit ook stadswarmtevoorziening geleverd.

De turbinezaal werd beschermd bij besluit van 16 november 1999.

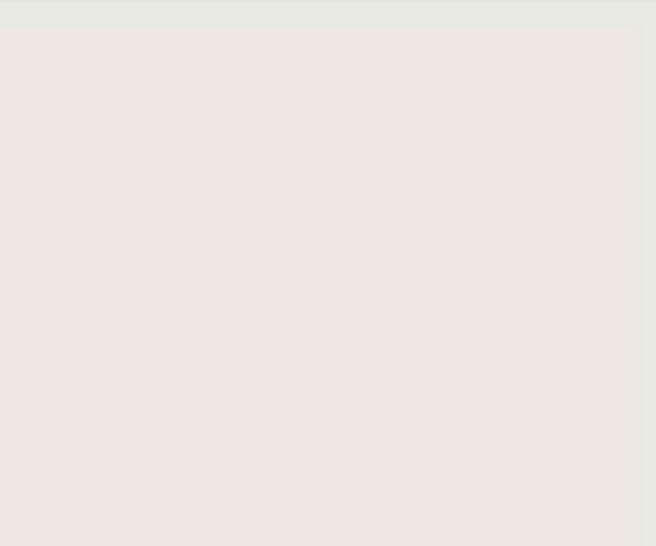

(c) Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

VVIA

! erfgoed

VVIA

! erfgoed

Gent

katoenspinnerij
S.A. Galveston

Vlaanderen
1975 - 2015

In 1910 werd de katoenspinnerij Société Alsacienne Cotonnière Galveston opgericht door de textielfabrikanten E.J. Braun en A. Hebbelynck. De naam verwijst naar de Texaanse havenstad van waaruit het katoen naar Europa werd verscheept. In 1919 stond de katoenspinnerij al meer dan duizend arbeiders te werk.
Het fabriekscomplex met zijn spinnerigebouw van het Manchester-type dateert volgens de bouwauwraag van 1910 en is een ontwerp van architect Emile De Weerdt.
Het bedrijf werd in 1967 opgenomen in het UCO-consortium en sloot de deuren in 1999. Het herbergt thans o.m. een evenementencentrum en biedt ruimte voor diverse dienstverlenerende bedrijven.
Beschermd IJZ besluit van 24 april 2002.

Gent

watertorens
Kattenberg

Vlaanderen
1975 - 2015

De twee watertorens van Gent werden gebouwd in 1880-1882 voor rekening van een Frans-Belgische maatschappij die in die jaren de watervoorziening in Gent opstartte.

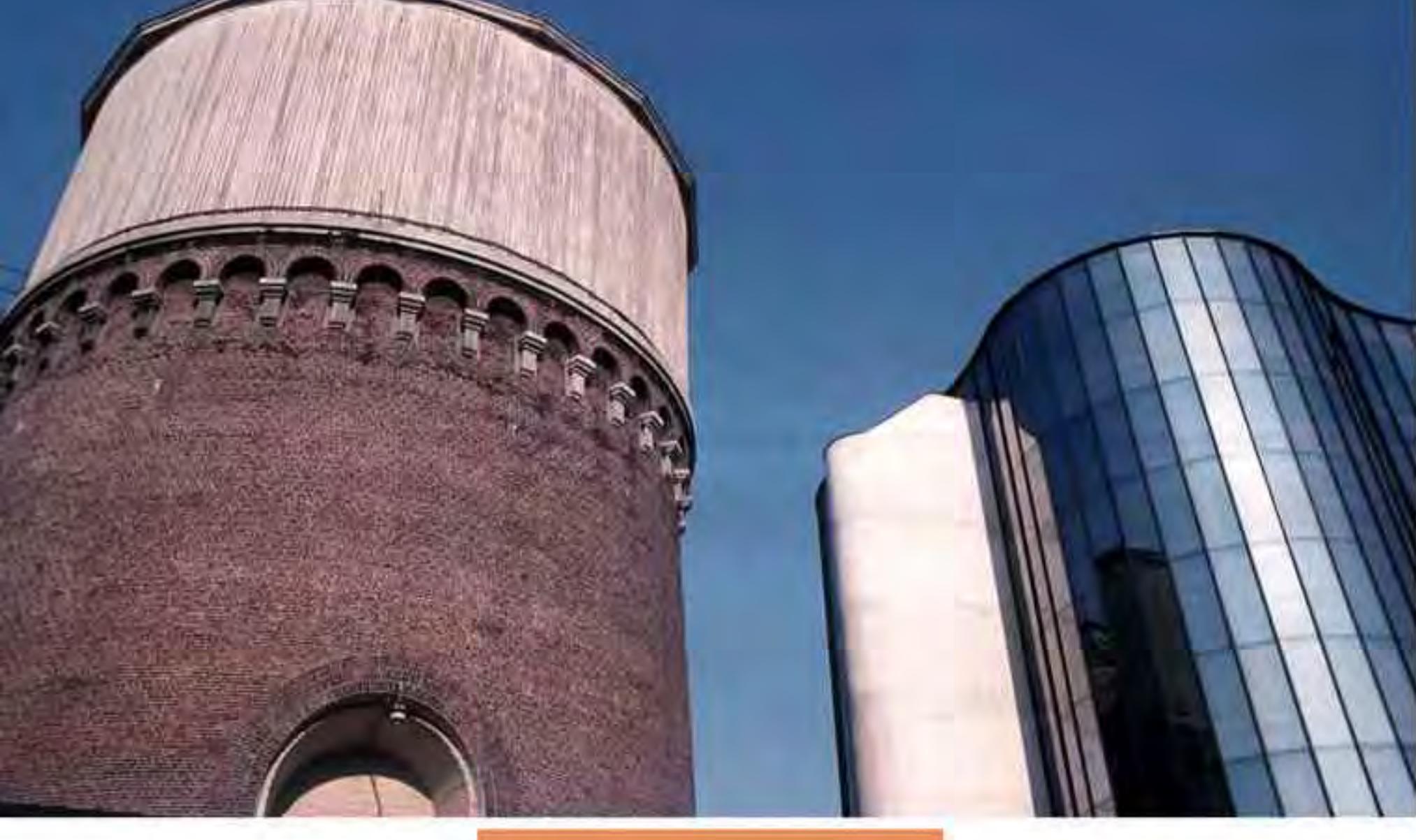
De bakstenen watertorens, naar een ontwerp van ingenieur Maqueder, hebben allebei een capaciteit van 1000 kubieke meter. Onderaan zijn de muren 2,5 m dik. Ze versmallen naar boven tot 1,5 m, en daar rusten de sporen kuipen op een natuurstenen dekplateau. In één toren is de originele puddle-gieten hangfodenkuip bewaard gebleven, in de andere is deze in 1973 vervangen door een plastic kuip.

Beide watertorens werden op 16 december 1979 wettelijk beschermd. In 1974-1975 werden naast de oude watertorens twee nieuwe torens gebouwd (ontwerp architect Bonfrinck), die met fluor glazen zonnevenster geweldige oede torens weer spiegelen.

Tijdens een recente restauratie, waarvoor een subsidies van 1.225.092,76 euro uitgetrokken werd, werden onder meer de smeedijzeren elementen en de originele kuip geremonterd. Daarnaast werd het geheel grondig, plaatselijk van nieuw voegwerk voorzien en werden de later toegevoegde invullingen van vier toegangen vervangen door moderne invulling.

(c) Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

Ninove
(Pollare)

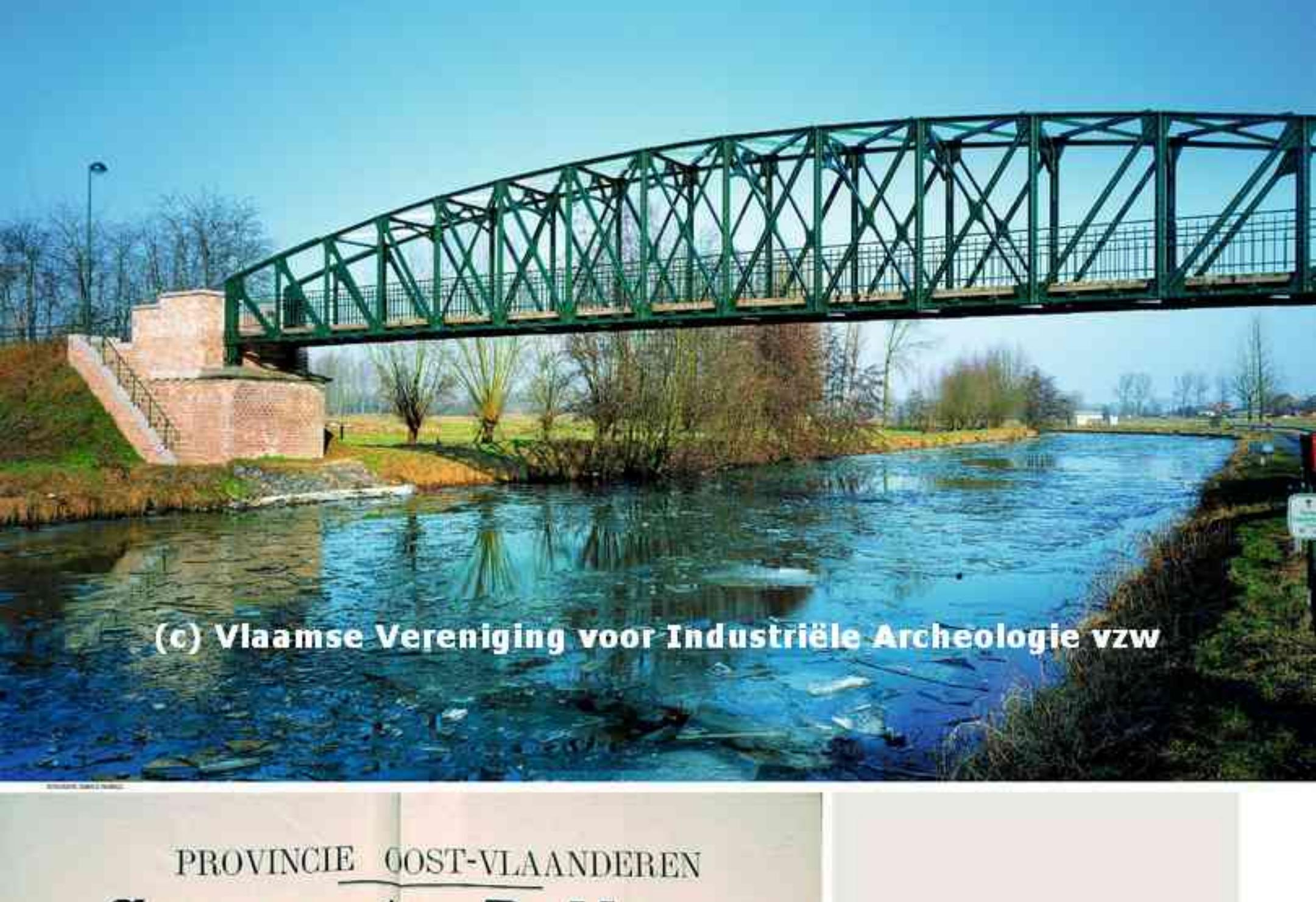
voetgangersbrug
over de Dender

Vlaanderen
1975 - 2015

De garen voetgangersbrug over de Dender, tussen Pollare en Echem, is een valwerkboogbruggetje (pekkens I- en Lijers) met een overspanning van 31 m en een breedte van 175 cm, dat via opleggingen boven zittingen rust op bakstenen pijlers met natuurstenen decoratie. Het dateert uit het begin van de 20ste eeuw (1911). Het werd ontworpen door architect Dutordoir. In 1940 werd het door Engelse soldaten opgeblazen brak het in twee stukken, maar werd in 1960 hersteld.

Het werd als monument beschermd op 16 juli 1982.

In 1994-1995 werd het grondig gerestaureerd.

(c) Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

Gemeente Pollaere
OPENBARE AANBESTEDING
van eene
OVERGANGSBRUG
aan den Dender,
ter hoogte der gemeente **POLLAERE**.

Het Gemeentebestuur van Pollaere (Provincie Oost-Vlaanderen) zal, op MAANDAG 17 JULI 1911, om 10 uren voormiddag, ten gemeentehuize aldaar, overgaan tot eene openbare aanbesteding van eenen overgang aan den Dender.

Het bestek beloopt tot fr. 21.982,48.

De aanbesteding zal plaats hebben met op zegel geschrevene biedingsbiljetten, gelijkvormig aan het model voorkomende ten voete van het bestek-kohier van lasten, voor de onderneming van bedoelde werken vastgesteld.

De biedingsbiljetten moeten aan den heer Burgemeester gezonden worden bij aanbevolen brieven, ten postkantore overhandigd ten laatste den 13 Juli 1911, onder dubbel omslag.

De binnenste omslag van het aanbiedingsschrift zal voor opschrift dragen: «*Aanbieding voor de onderneming van eenen overgang aan den Dender, door de gemeente Pollaere uit te voeren.*»

De buitenste omslag zal voor opschrift dragen: «*Aanbieding voor het aannemen van openbare werken.*»

Niemand wordt tot de aanbesteding toegelaten indien hij niet op voorhand, in de handen van den kassier der Nationale Bank of van een der agencien, de som gestort heeft van 1000 franken, zijnde de helft der volledige som door den ondernemer als pandgeld te storten.

De biedingsbiljetten, welker uitwendige omslag een postmerk zal dragen van latere dagtekening dan den laatsten dag voor de nederlegging bepaald, zullen als niet toegekomen worden beschouwd.

De plan, inschrijven en bestek, kunnen ter kantte van het publick op het Secretariaat der gemeente, het kantoor en de meeting zullen afgeleverd worden aan den prijs van twee franken de 2 drukken.

Een exemplaar van het plan en bestek is bewaard in het kantoor van den burgemeester, Augustijnstraat, 15, te Brussel, en in het kantoor van den heer Canteleau, Ingenieur, kleine Bell-Vaccastraat, 42, te Gent.

Voor het bekomen der kopien van het plan, beroep zich in Wegen tot het huis der goederen Kalm, Smetstraat, 7, te Brussel.

Pollaere, den 14 Juni 1911.

VANWEGE HET COLLEGE :

De Sekretaris,

C. Arents.

Het College van Burgemeester en Schepenen,

P.-J. Mertens,

E. De Vos,

Fr. De Smet.

Kruibeke (Bazel)

hangbrug over de parkvijver van het kasteel Wissekerke

De smeedijzeren hangbrug over de parkvijver van het kasteel van Willem XIII in Bazel nabij Kruibeke, werd ergens tussen 1620 en 1624 gebouwd voor ontwerp van ingenieur Jean-Baptiste Vilpaut (1578-1654). Vilpaut was één van de belangrijkste Belgische ingenieur-architecten uit de eerste helft van de 17de eeuw, en had verschillende reizen naar Engeland gemaakt waar hij nieuwe technieken beudeerde, maar de bouw van bruggen die ophingen aan platte of ronde sneeplijnen stond reeds voor het begin van die eeuw gebeurd. Ook in Frankrijk, waar Vilpaut in 1614 zijn diploma haalde aan de École Polytechnique in Parijs, was dit constructiesysteem bekend.

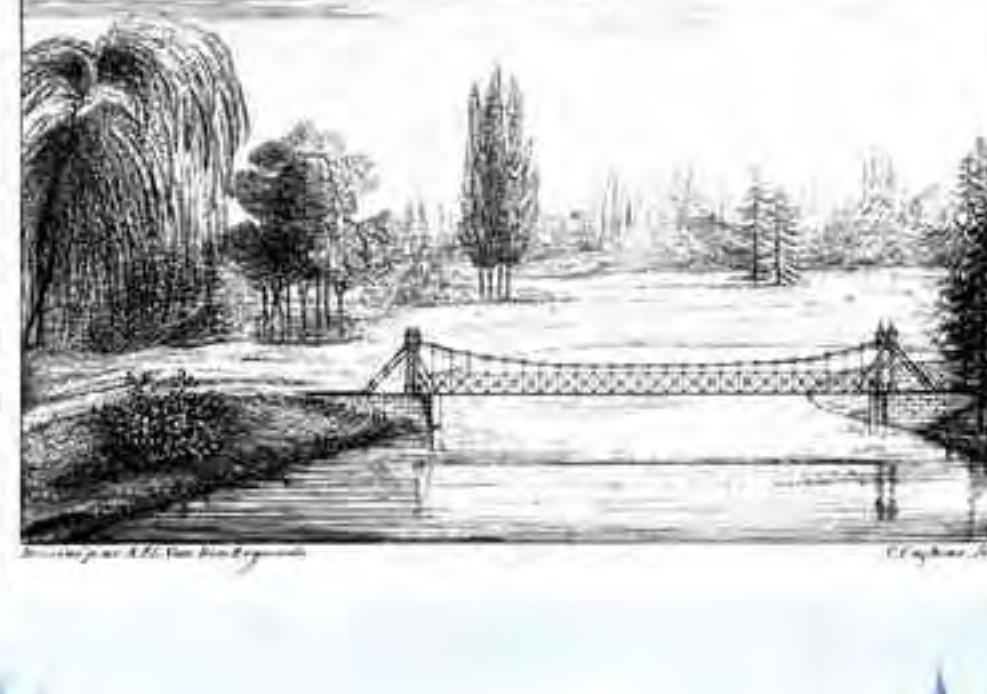
Bij zijn ontwerp koos Vilpaut voor een gelijkaardig systeem. Het houten brugdek, 190 cm breed, is via dicens sneeplijnen stevig aan de draagketting bevestigd. Deze is samengesteld uit platte sneeplijnen opgestoken die elk ongeveer een meter lang zijn. De brug hangt op amper palen in de grond, en de bochtwering is in smeedijzer.

De brug staat bekend als de oudste resterende ijzeren hangbrug op het continent en is een prachtig voorbeeld van het vroege gebruik van gesmeed ijzer.

Ze werd op 3 juli 1981 als monument beschermd.

In 2003 werd door de departementen architectuur, materiaalkunde en bouwkunde van de Faculteit Toegepaste Wetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel een gedetailleerde studie van de brug gemaakt. Deze voorzag het ontwerp voor een zachte en conservatieve manier van restauratie, met maximaal behoud van historisch materiaal. Het kostenplaatje voor de restauratie bedroeg 295.672 euro.

Op 29 mei 2012 werd de gerestaureerde brug plechtig ingewijd.

(c) Vlaamse Vereniging voor Industrieel

Maldegem

voormalig spoorwegstation, thans Stoomcentrum Maldegem

Vlaanderen
1975 - 2015

De stationscode aan het huidige Stationsplein in Maldegem omvat verschillende spoorweggebouwen opgericht na de aanleg in 1862-63 van de spoorlijn Eeklo-Brugge door de 'Société Anonyme du Chemin de Fer d'Eeklo à Bruges' als uitbreiding van de concessie Gent-Eeklo van 1861 op initiatief van de Eekloëse fabrikant Isidor Neelmans.

Vanaf 1897 werd de spoorlijn voorlopig en vanaf 1904 definitief beheerd door de Belgische staat.

Het eerste typisch plattefaardstationtype werd op 16 november 1862 hechtelijk ingehuldigd.

De eerste vergrotingsplannen en een plan voor de bouw van een schuifplaats voor reizigers daten van 1923-24 en zijn een ontwerp van de Gentse spoorwegarchitect August Desnoot. Een volgende uitbreiding gebeurde in 1931 met het dienstgebouw rechts van het stationsgebouw en een woning voor het personeel. De in 1926 opgerichte Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen liet in 1934 tussen het stationsgebouw en de personeelswoning een nieuwe goederenloods optrekken naar ontwerp van de spoorwegarchitect Paul Neuville.

In 1959 werd besloten de lijn tussen Brugge en Eeklo af te schaffen voor het reizigerverkeer. Tot april 1988 bleef nog goederenverkeer toegestaan naar Eeklo.

In 1985 werd de vzw Stoomcentrum Maldegem opgericht, die in 1987 als locatieve gebruik kon maken van het stationsgebouw. Er werd door de vzw eenloods voor het spormuseum met talrijke stoomlocomotieven, locomotieven en spoorvoertuigen opgericht tegenover het station. In 1990 kon het gebouw aangekocht worden en werd het intussen als museumgaard en erkende tracé opnieuw in gebruik genomen voor toeristische stoomtreincrosses. De volledig uit vrijwilligers bestaande vereniging zorgt ook voor onderhoud en restauratie van talloze relicten uit het stoomtijdperk.

Het station werd beschermd als monument bij besluit van 09 juni 2004.

In 2014 werd met de restauratie van het station gestart.

Beschermd
Industrieel
Erfgoed

Leuven (Heverlee)

Thermo-technisch
Instituut
Katholieke
Universiteit
Leuven

Vlaanderen
1975 - 2015

Het Thermo-Techisch Instituut van de Katholieke Universiteit Leuven opende op 21 oktober 1931 zijn deuren op de campus 'Aerdenberg'. Het was één van de 'Bijzondere scholen der universiteit te Leuven', waar ingenieurs hun technische opleiding kregen. Bij de oprichting van het Instituut tussen 1926 en 1931 werden er de laboratoria voor werktuighouwkunde, elektriciteit en thermische machines in ondergebracht. De didactische machinecollectie heeft gedurende een halve eeuw gedienst om de vele ingenieurstudenten op te leiden.

Zo kwam er een grote compound-stoommachine van 170 PK van Leu-Nouvelles Usines Bollinckx S.A. Ze bleef voor praktica in gebruik tot 1972 en is nog altijd in werking. Daarnaast een kleine stoommachine Rider uit 1901 door dezelfde sunstrucisseur en een gasmotor van 25 PK die na een ombouw op diesel is gaan werken. Uit 1926 dateren een semi-werptaastraat stoommachine, een Winterthur-compressor, een turbo-alaturerator 'La Meuse', een gemetselde stoombakel en een - vermoedelijk uit dezelfde periode daterende - grote Rider warmteluchtmotor. Uitkijk is de

Watlie W7-200 straalmotor (WAS) die in 1967 vanuit Engeland naar Leuven werd gebracht, de eerste straalmotor op het Europese vasteland. Het Thermo-technisch Instituut bezit aldus een unieke rekeninventaris die een overzicht biedt van alle aspecten en de ontwikkeling van de thermische motoren vanaf de stoommachine tot en met de straalmotor.

Deze collectie is belangrijk voor het collectieve geheugen en de verschillende machines zijn stuk voor stuk schakels in de ontwikkeling van de machine-technologie.

Rotselaar

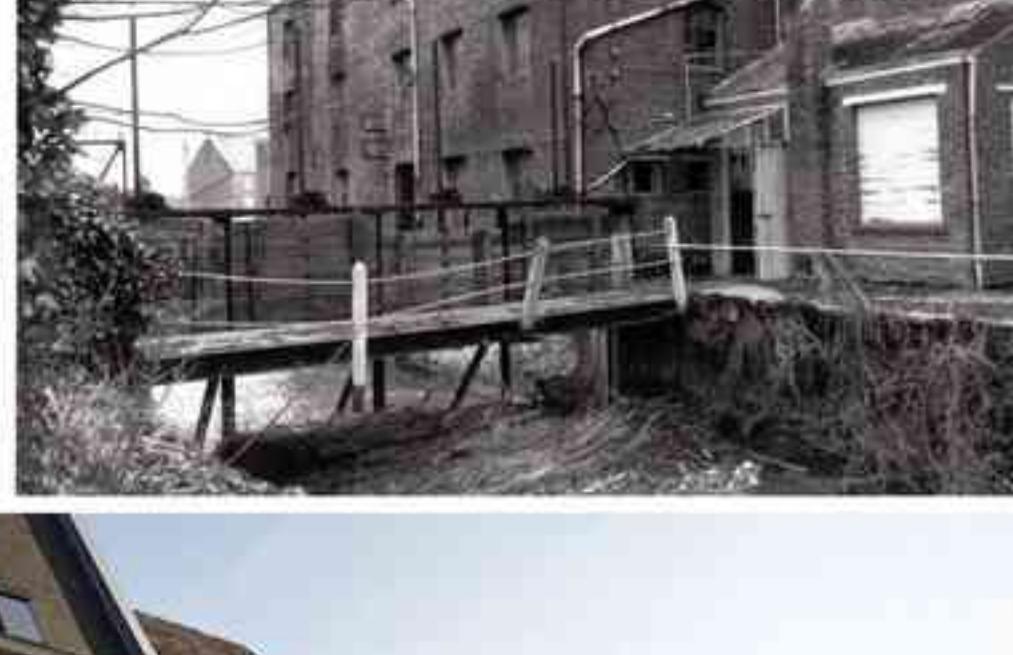
turbinemolen
Van Doren

den de stenen, plaatsten een krachtige waterturbine Schneider-Jaquet en bouwden een silo. In 1960 werd voor het laatsf gemaal, in 1973 stierf de laatste bewoner en begon het gebouw te vervallen. Vanaf 1976 werd in Rotselaar gepleit voor behoud en bescherming. Op 22 juni 1983 werd de Molenvan Rotselaar definitief beschermd als monument en zijn omgeving als dorpsgezicht. In 1985 werd ze aangekocht door enkele mensen die de molen wilden omvormen tot een ecologisch wooproject. Twee jaar later moesten deze grondhoudende ingrijpende werken uitgevoerd worden om instortings te voorkomen. De eerste restauratiewerken startten in 1991 door de eigenaar.

naar, geholpen door een groep mensen uit Leerdam die in de molens deelnamen aan een werkcamp. De maakt en produceert nu elektriciteit, ongeveer 500.000 kWh/jaar. De groene stroomcoöperatie Ecopower

Molen van Rotselaar en is eenbaar van het molenselbosch, het sileahaus en het turfmeadow.

Molen van Rotselaar en is eigenaar van het molengebouw, het silogebouw en het turbinegebouw.

Izegem

stoommachine van de voormalige stedelijke elektriciteits- centrale

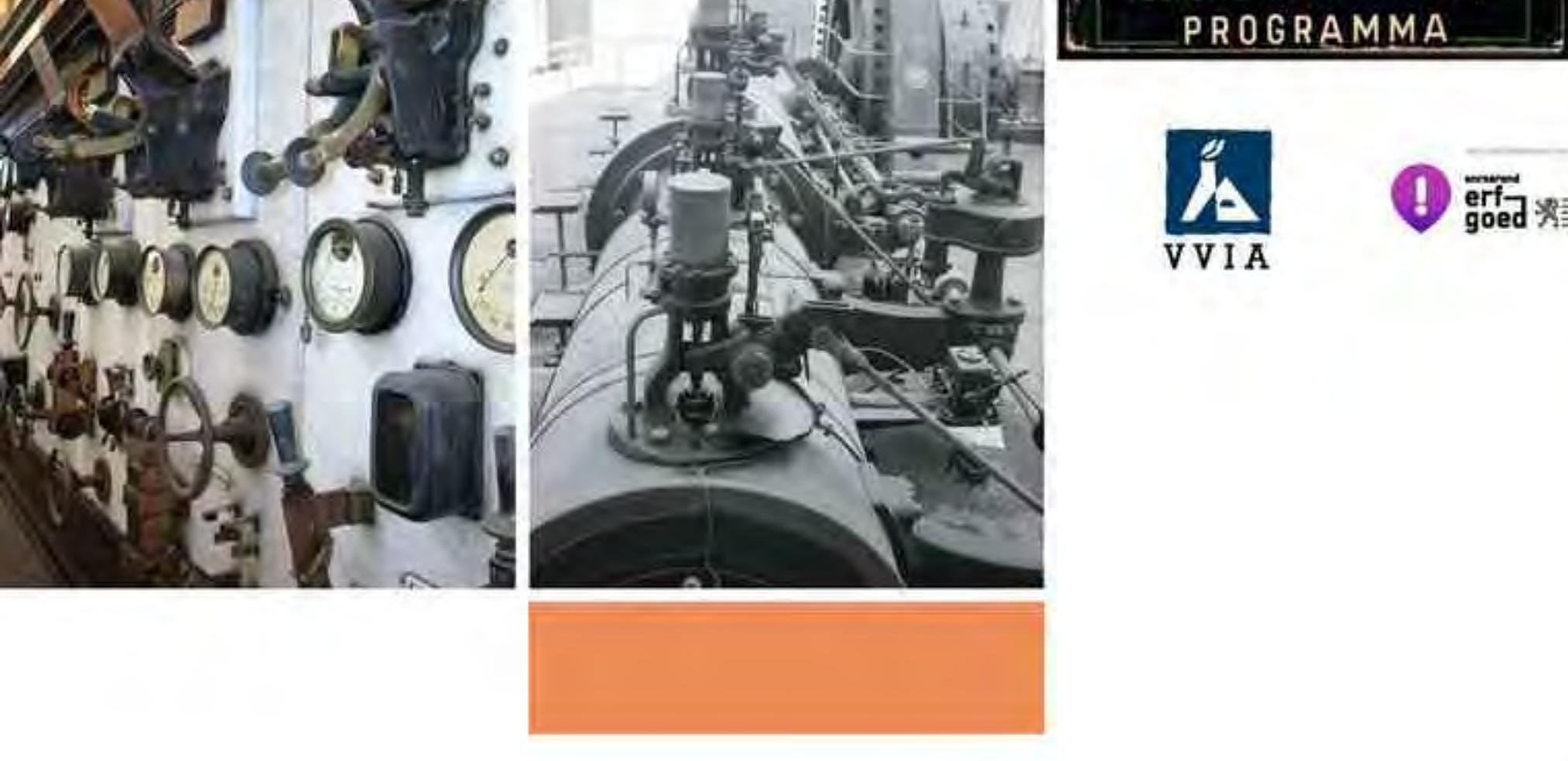
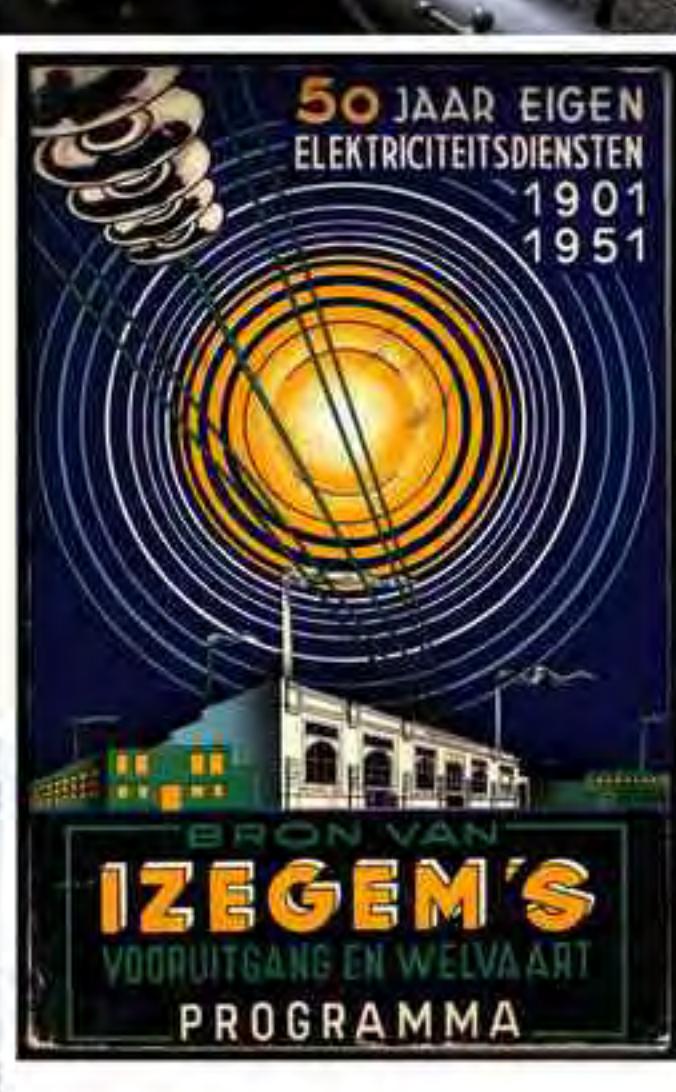
Op 29 juli 1899 nam de Izegemse gemeenteraad de beslissing om over te gaan tot "het verlichten der stad met den elektriciteit". En op 22 september 1901 werd de eerste centrale ingehuldigd met 2 stoomketels 55 m³ en 2 stoommotoren 60 pk die 2 dynamo's aandreven van 40 kW. In 1907, 1911, 1921 en 1925 werden bijkomende zuigerstoommachines geplaatst. Die zijn allemaal verdwenen. In 1936 voldeden die niet meer en werd een nieuwe stoommachine van 1650 pk met viergewel alternator geplaatst. De tandem compound stoommachine werd gebouwd door de Gentse werkplaatsen Carels-Van den Berckhove, met een hogedrukcylinder (12 kg/cm²) en een laagdrukcylinder (5 kg/cm²) die in lijn opgesteld zijn. De elektrische installatie werd geleverd door ACEC (Ateliers de Constructions Électriques de Charleroi) en omvatte een gelijkstroomdynamo (ACEC 575 kW - 230 V - 2500 A) en een alternator (ACEC 600 kVA - 10 kV - 14,6 A ster). Vanaf 1950 kreeg de stad Izegem zijn elektriciteit op hoogspanning aan en vanaf dan diende centrale enkel nog als peilcentrale, vanaf 1955 als reservestraatlijn, om in 1966 definitief stilgelegd te worden.

Toen er vergeten werden plannen bestuderen om de machine tot schroot te berlijden, werd ze met spoed op 13 april 1970 beschermd als monument. In deze beschermring was het gebouw niet opgenomen, omdat de machine zelf voldoende als "onvouwend" beschouwd werd en er op dat moment nog weinig belangstelling bestond voor de architectuur van die jaren 1930.

Door besluit van 21 mei 2014 werd de beschermring uitgebreid tot heel het gebouw inclusief de achterliggende fabrieksvoortsteen.

De machine wordt nu beheerd door de stedelijke musea van Izegem.

Vlaanderen
1975 - 2015

Koekelare

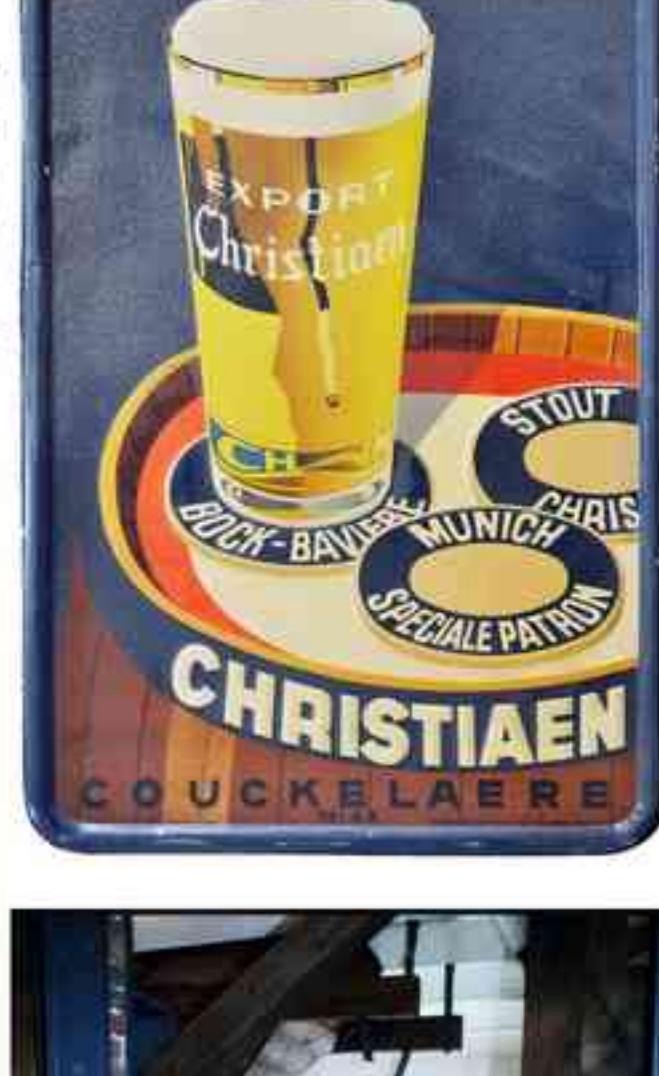
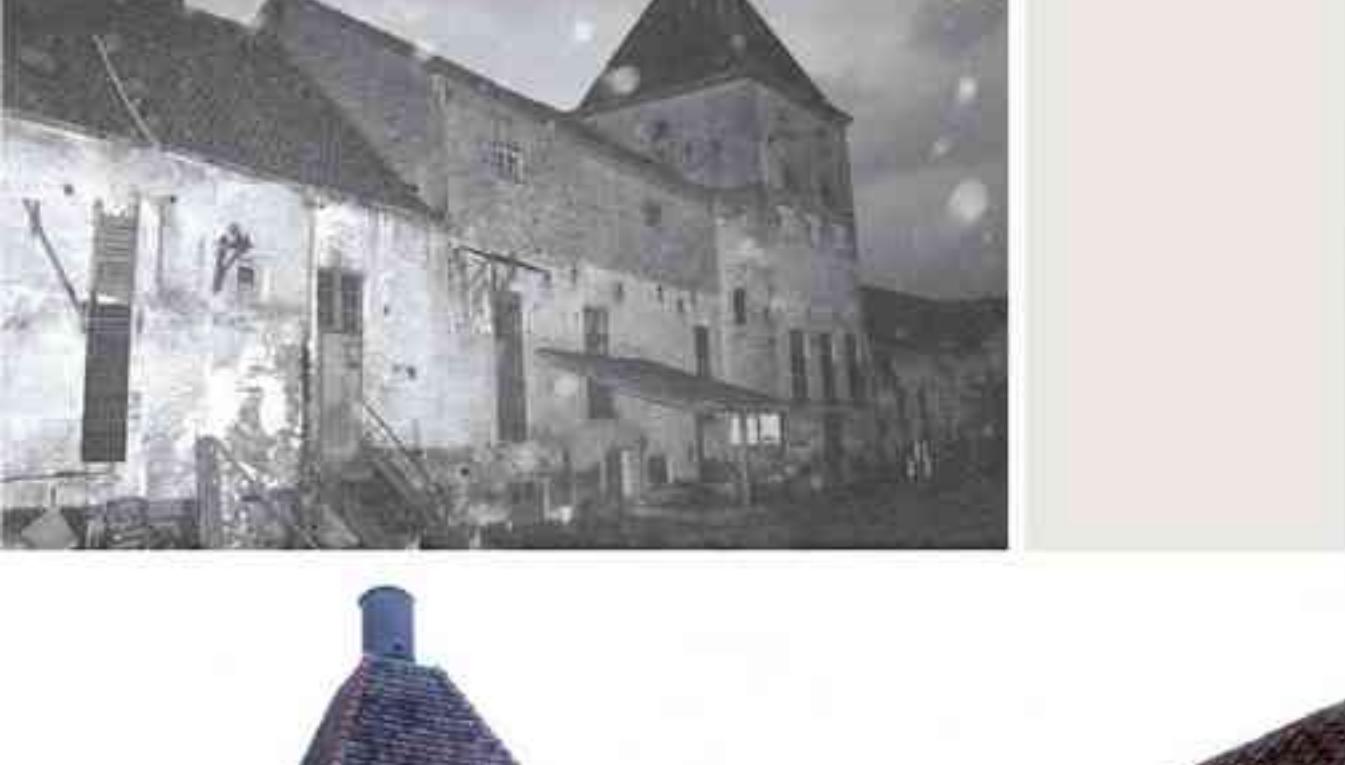
brouwerij Christiaen

Vlaanderen
1975 - 2015

Voormalige 'Brouwerij Christiaen' of 'De Inktpot' gaat in oorsprong terug tot een brouwerij die in 1807 gebouwd wordt door landmeter en notaris Pieter Mergaert, die in 1800-1805 de eerste, door Napoleon benoemde, burgemeester van de gemeente is. De historische brouwerij 'De Inktpot' is zeker reeds in gebruik in 1811 en verwijst naar de hoge schoorsteen of naar de rook die als inkt in de lucht een streep trekt. In 1831 wordt ze gekocht door Robert Desnecck afkomstig uit Beernem (Diksmuide), die in Koekelare en de omringende gemeenten het ambt van gemeentenhouwer uitoefent. Na dien komt ze in handen van de brouwersfamilie Christiaen.

Het huidige uitzicht kreeg de brouwerij omstreeks 1871. Vanaf 1960 wordt er niet meer gebouwen en functioneren de gebouwen enkel nog als bierhandel. De brouwerij-inboedel wordt grotendeels verkocht en de gebouwen geraken in verval. De omgeving van het brouwerijcomplex inclusief de brouwerij wordt op 23 oktober 1981 beschermd als dorpsgezicht. Er ontstaat in de gemeente-grote discussie over het al dan niet behouden of slopen van het complex, dat volgens sommige alle vernieuwing in de weg staat. Studenten van de architectuur school St. Lucas Gent maken een studie van de site en tonen aan welke de mogelijkheden van het pand zijn. In 1994 koopt het gemeentebestuur het brouwerijcomplex. Op 11 september 1995 wordt de brouwerij beschermd als monument, dit nu een beschermingsaanvraag door het gemeentebestuur. In 1997 keert de gemeenteraad eenvergadering het restauratieontwerp goed. In het voorjaar van 1998 starten ook de werkzaamheden voor de restauratie van de brouwerij zelf, die op 10 juni plechtig ingehuldigd wordt. Bij de restauratie/renovatie werden de globale niveau-, en ruimte-indeling, en het volatiespel behouden, en bleven de oude functies nog afleesbaar door bewaarde opschriften en historische sporen. In 1993 krijgt de restauratie de Vlaamse Monumentenprijs.

To de brouwerij is in 1992 een polyvalent centrum met het Fransmanmuseum (gewijd aan de gremiarbeiders in de voormalige paardenstallen, bergruimten en hokkelder aan de zuidzijde van de brouwerijhof), het Kulte-Koffwitzmuseum in de moutkuilen, de bibliotheek, de raadzaal, vele lesgaderzalen, een restaurant, het cultureel centrum en de Dienst voor Toerisme ondergebracht.

sluis 11 van het Kanaal Bossuit-Kortrijk

gebruikt en vanaf 1 januari 1881 werd de exploitatie ingezet. Het kanaal was een privé-voorziening die in 1890 door de Staat overgenomen werd. De talrijke sluizen, een smalle tunnel in Moen en de beperkte diepgang tot 1,80 m zorgden ervoor dat het kanaal nooit echt rendeerde. Omstreeks 1970 werd besloten om het kanaal te moderniseren vanaf Bossuit en het industriegebied en het op een gedraait van 1250 ton te brengen. Het aantal sluizen werd herleid tot vier, Bossuit b.v.v. 9,40 m, Moen b.v.v. 4,55 m, Zwevedam b.v.v. 10,3 m en Kortrijk b.v.v. 4,80 m. De tunnel te Moen ver-

Zwiergelegen overlaat 40,2 m³ en zwiergelege overlaat 4,00 m³. De kanalen zijn verdwenen in 1973.

Ter hoogte van de oude en niet meer actieve industriegebieden op het einde van het kanaal, in Kortrijk, werden de geplande werken niet meer uitgevoerd. Daardoor bleven drie van de oude sluizen bewaard.

Binnenvaartsluus nr. 11 Echelstsluis van 30,70 x 5,18 m³ met de sluiswachterswoning uit 1895 werd bij besluit van 8 januari 2005 wettelijk beschermd als monument.

10. *Chlorophytum comosum* (L.) Willd. (Figure 10)

Alveringem

mout- en brouwhuis De Snoek

Tijdens de eerste wereldoorlog werden in zowel Ieper als Ypres levens en installaties van de brouwerijen door de bezetter geplunderd en tot wapens en obusen te worden hermoezen. Dit was echter niet het geval in het niet bezette gebied achter het front in de Westhoek. Een inventarisatie door vrijwilligers in de loop van 1914-1915 bracht aan het licht dat er in deze streek nog één brouwerij bestond waarvan al de installaties bewaard bleven: de moutterij-brouwerij De Snoek in het gehucht Forten van Alveringem.

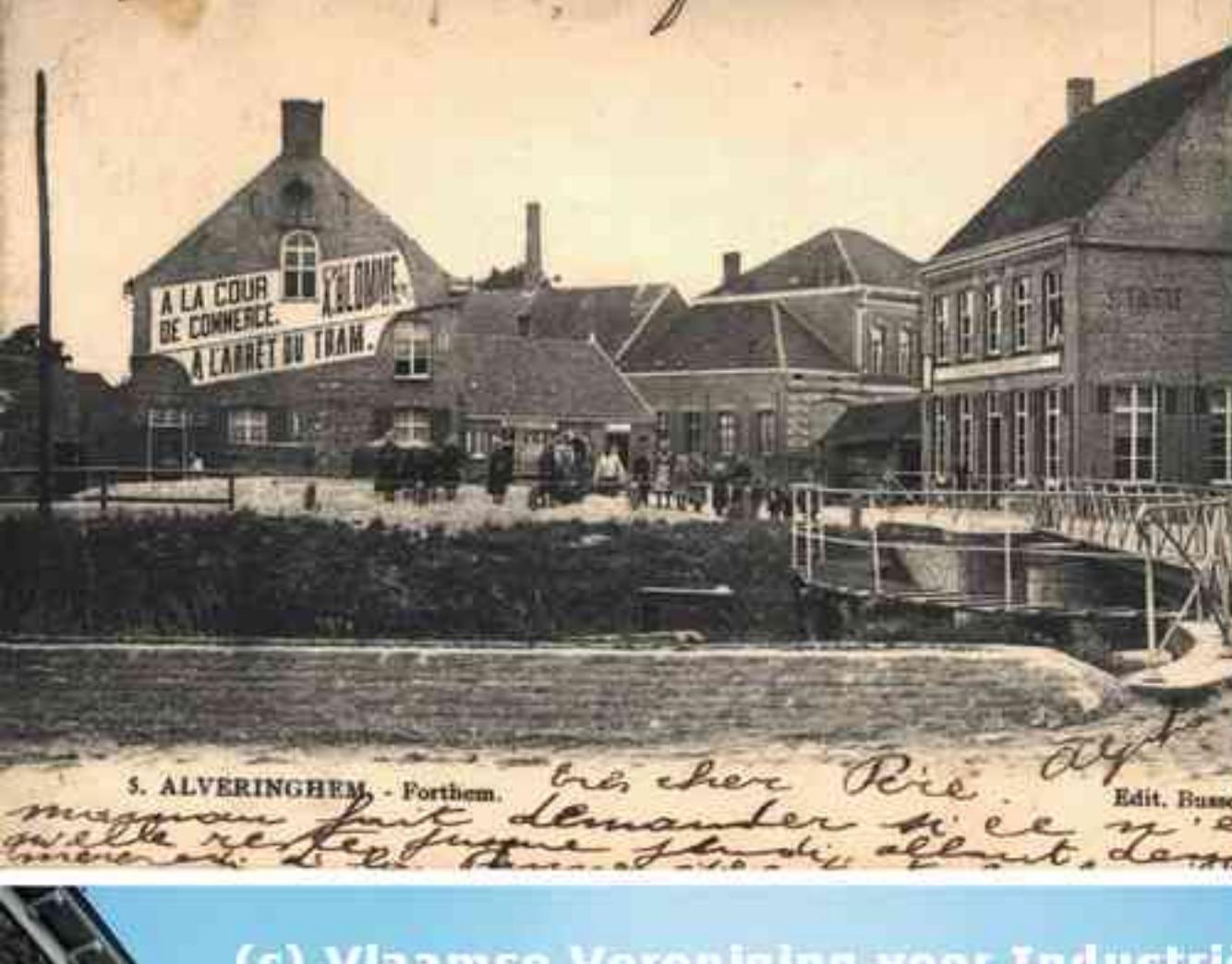
De oudste vermelding van deze brouwerij dateert van 1762, toen Pieter Croigne nabij de Lovaart de 'bierberg' brouwerij De Snoek pochtte van de weduwe van Philippe Loosse. Door de kanalisatie van de vaart tussen 1865 en 1870 werd de herberg-brouwerij samen met een reeks andere gebouwen gesloopt, maar het brouwermateriaal werd overgebracht naar de afsplitsing 'De Leeuw'. Deze werd verbouwd tot een imposante brouwerswoning met poortgebouw, terwijl het achterliggende brouwgebouw met één bouwlaag verhoogd werd om er de brouwerij in onder te brengen. Een in de brouwzaal weergevonden laksteen geelt als bouwjaar 1871. Tussen 1872 en 1922 onderging het complex nauwelijks veranderingen. In 1922 werd er in de linkerzijdeel van het woninghuis een herberg gevestigd, even nadat werd de moutterij buiten dienst gesteld (maar niet gesloten) omdat het rendement was om mout aan te kopen bij de nieuwe grootmoutkerken. Ook werd toen gevreesd voor de installatie van afzuiginstallatie voor flessenheren. In 1957 werden alle brouwactiviteiten stopgezet, maar bewaarde de familie Elenckx heel de installatie.

Einde 1985 zetten vrijwilligers zich rond de tafel om een toekomst voor de site uit te denken. Op 20 februari 1986 werd formeel de vereniging 'Werkgroep Industriële Archeologie Westhoek' opgericht (in 1987 omgenoemd tot 'Westhoek Monuments vzw'), die in 1989 het brouwerijgebouw en een achterliggend perceel in eigendom nam.

De brouwerij en het woongebouw werden beschermd op 31 mei 1991.

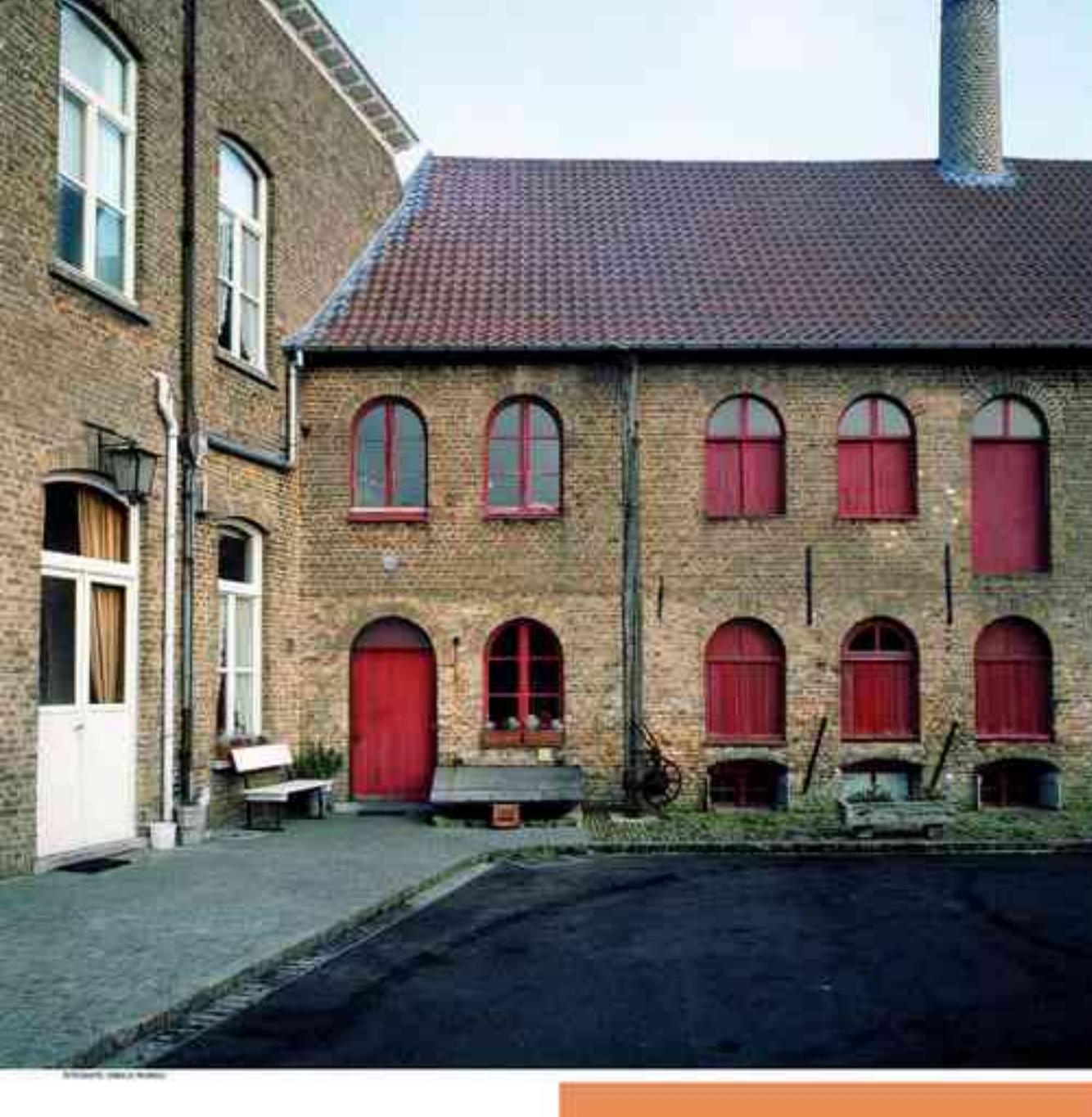
De restauratie startte volop in 1991, waarvan de kosten voor 20% gedragen werden door de vrijwilligersvereniging, de rest door restauratiesubsidies van vooral de Vlaamse, maar ook de provinciale en gemeentelijke overheid. In het moutterij-brouwerijmuseum kan de bezoeker zich na een uniek beeld vormen van de wijze waarop er in de vroege 19e eeuw gemaal en gedronven werd, en dit aan de hand van het gereconstrueerde authentieke materiaal zoals koperen brouwketels, een gietijzeren merkup, esmenoode gedrukskappen en -bommen, de stadske moutoest, een antieke gasmotor, enz. Het museum wordt volledig beheerd door de vereniging, die instaat voor uitstalling en onderhoud.

Vlaanderen
1975 - 2015

S. ALVERINGHEM - Forten. *compliments des enfants.* *tre, cher Rie. 14* *meugemant fort demander si je n'e* *quelle反射する。Schoot die al niet. Lain*

(c) Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

VVIA

! erfgoed

Diksmuide

Molens van Diksmuide

Vlaanderen
1975 - 2015

In 1891 kocht de Diksmuidse nijveraar Eugène Devee-Quatannens de watermolen 1880 tegenstaande gebouwen van een oude suikerfabriek aan de Lieret en bouwde zo om tot een moderne stoommolencomplex of 'Molentes'.

Tijdens de eerste wereldoorlog, na de val van Diksmuide op 10 november 1914, wordt de stevige betonnen 'Minoterie' door de Duitsers omgehouwd tot een uitkijk- en verdedigingspost op nauwelijks 20 m van de Belgisch-Franse frontlijn op de lekkewerter van de Lieret. Door zware beschietingen wordt het complex tot puin herleid, en onmiddellijk na de oorlog wordt de 'Minoterie' een ware attractie in het ontluikende toerisme. Door de bescherming van de voormalige 'Minoterie' als 'site de guerre' door het Ministerie van Defensie in 1922 kunnen de 'Bloemmoelen' niet terug opgebouwd op hun oorspronkelijke plaats. De Société Minoterie et Huileerie de Bruxelles krijgt een nieuw bouwterrein toegeewezen bij de samenvoeging van de Handelsmaatschappij en de Lieret. Met de financiële steun van de Dienst der Verwoeste Gewesten wordt door de firma Schneider, Ixpoort een nieuw industrieel complex opgetrokken, met o.m. twee bloemmolentorens, een olieslagerij, een machinehal, een meststoffenmagazijn, bureaus, een conciergehuis, de hovenierstuin enz.

Omtrent 1960 wordt de olieslagerij uitgebreid en het machinepark als school verkocht. In het midden van de jaren 1990 vertrekt de industrie naar het industriegebied en in 1996 volgt de oprichting van de 'vzw Bloemmoelen 2002' met als doelstelling de industrieel-archeologische site om te vormen tot een educatief attractiecentrum.

De molens werden beschermd als monument bij besluit van 17 oktober 1995. Ze werden geïntegreerd in het stadsattractieproject 'Hof ter Blauwmolen', waarbij de 'Bloemmoelen' zelf de functie toepdroeg kregen van cultureel-historisch centrum 'Westhoek'.

De molenderijen werden in 1999-2000 gesaneerd en waarbij de westelijke toren herbestemd wordt als tentoonstellings- en belevingsruimte, terwijl voor de oostelijke toren gepland werd voor een industrieel-archeologisch museum met het behoud van grote delen van het integrale machinepark. Westhoek, een publiek-private samenwerking, was in juli 2000 de nieuwste en grootste historische bezienswaardigheid in de Westhoek. Door de moderne technieken, zoals 3D, virtuele realiteit en interactieve projecties, ervanaf je er het 10.000 jaar lange verhaal over de Westhoek. Het centrum haalde nooit het verwachte bezoekersaantal, er was onenigheid tussen de partners, het sluit in oktober 2007 definitief de deuren en werd op 5 mei 2008 failliet verklaard.

Nadien ontfermden een aantal vrijwilligers zich nog over de site en stelden er een tentoonstelling 'tussen Akker en Balken' op (2007) - maar ook die werd korte tijd daarna afgevoerd.

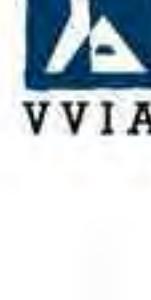

DIXMUIDE
1914

Minoterie et Yser - Groot Meelmolen
Corn-Mill

(c) Vlaamse Vereniging voor Industrieel Erfgoed vzw

Overijse

De Vuurmolen

(Meunerie Stevens et Decoster)

Vlaanderen
1975 - 2015

De Vuurmolen ('Meunerie Stevens et Decoster') in Overijse is waarschijnlijk de eerste volledig betonnen fabriek van België, circa 1902 gebouwd als een standaard-maalerij zoals deze door de Mühlenbauanstalt und-Maschinenfabrik Gebrüder Seck uit Dresden in tal van landen opgericht werden. Bij deze firma, die de maalsteden leverde, kon je toen al 't hof ware een maalderij' 'sluutel op de deur' bestellen - de plannen van het gebouw werden meegeleverd en konden dan door een lokale aannehmer uitgevoerd worden. De oprichtgevers voor de 'Vuurmolen' waren Grégoire-Joseph Stevens en Emile-Célestin de Coster, allebei zonen van liberale burgemeesters van Overijse. De molen had een capaciteit van 15.000 ht graan per dag, wat betekent dat het een relatief kleine installatie in het toenmalige orderboek van Seck was.

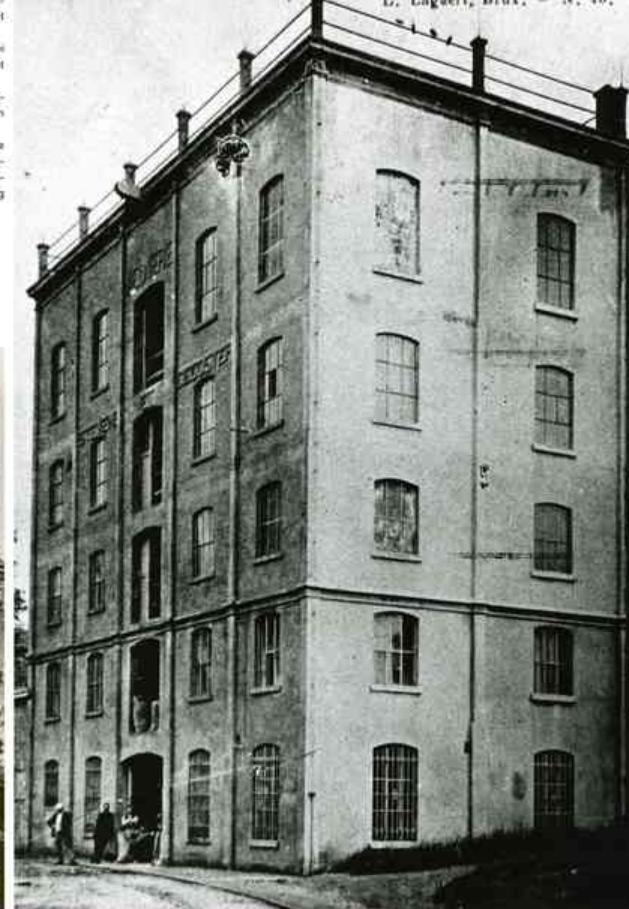
Van stoomaangedreven maalderij werd tijdens het interbellum overgeschakeld op elektromotoren, in 1920-1930 werden er bureliën en stapelpiattaats gebouwd. Maar in 1952 werden de maalactiviteiten gestopt en in de jaren 1970 stond het complex leeg en te vervallen. Het werd op 16 oktober 1980 wettelijk beschermd.

In 1997 werd het complex aangekocht door de gemeente Overijse om het om te vormen tot administratief. De werken startten in 2005 en het administratief centrum heeft zijn deuren geopend op 29 maart 2010. De opdracht tot de volledige restauratie, reorganisatie, uitbreiding en inrichting van de bestaande gebouwen, evenals de heraanleg van de site werd gegund aan het architectenbureau A2D Architecten, die de herbestemming aankondigt met maximaal respect voor de bestaande typologie en materialiteit van het gebouw.

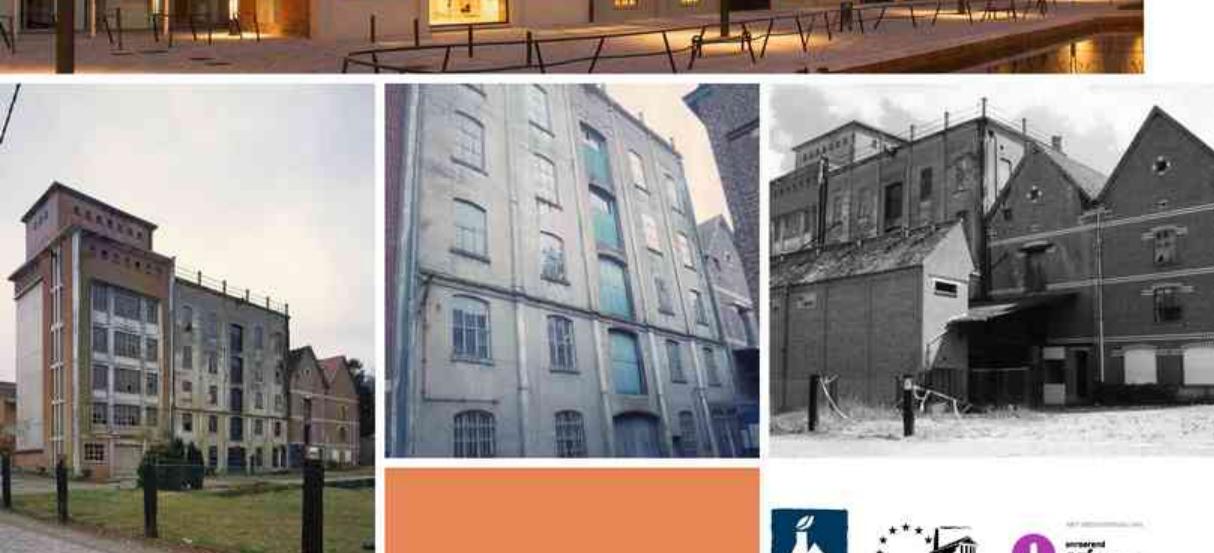

Overijssche. — Meunerie Stevens et De Coster.

L. Lagsert, Brux. — N. 40.

(c) Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

Antwerpen

Centraal station

In 1834 wordt de spoorlijn van Mechelen naar Antwerpen ingehuldigd. Een voorlopig houten station werd buiten de stadsmuren, in Borgerhout opgericht, in 1854 werd een tweede 'voortgegaan' houten station gebouwd. Dit 'voortgegaan' en 'houten' karakter vindt zijn oorsprong in de militaire reglementen die de oprichting van vaste constructies binnen het stadsgebied van de wallen verboden.

Nadat de oude Spaanse vestingwerken tussen 1860 en 1870 gesloopt waren (ook de vraag op om de stad van een prestigieuze en definitieve station te voorzien. De wapenidentificatie, die in 1885 in Antwerpen plaatsvond, was ook een ideale gelegenheid om zulks aan te kaarten).

In 1875 werden de werkzaamheden aangevuld voor de bouw van de grote metalen spoorhal, naar ontwerp van rijksgenieur Clemence Van Bagart. De uitvoering van het grote drieachtuurswerk werd toevertrouwd aan de 'Compagnie Centrale de Construction SA' van Hame St-Pierre. Ze is 185 meter lang, 64 meter breed en 44 meter hoog (nu) en kwam klaar in 1895.

Voor het hoofdgebouw was oorspronkelijk de Antwerpse architect Ernest Dietmans aangewezen, maar de opdracht werd hem om enduurlijke redenen ontnomen en toegewezen aan de Brusselse architect Louis Delacenserie. Die deed samen met Van Bagart een studiereis naar Duitsland en legde in 1894 een voorstel voor - dat onmiddellijk op tegenstand stuitte want hij voorzag in een verhoogde spoorhal op 4 meter hoogte die als een val door de stad zou lopen. Ondanks alle oppositie werd in 1895 met de bouw begonnen. Op 12 augustus 1905 werd het station geopend, zonder enige vorm van feestelijk...

Het Antwerpse Centraal Station (of de Middenstation) zoals in Antwerpen genoemd verkeerde in het begin van de jaren 1970 in een erbarmeijke staat en er gingen tein sterren op om het gebouw te sluiten en zelfs een Zuid-Noord-spoorlijn dwars door het stedelijk westen te trekken. Het station voldoedde niet meer aan de moderne technologische vereisten en ervaar van uitstalling, en daarenboven was er een ernstige scheurvermindering in de minderwaardige vindimiel-stenen zodat hier en der brokstukken naar bemanden vielen.

Echter, ondanks de uitzonderlijke architecturale kwaliteiten en zijn monumentaal, werd het stationsgebouw op 12 maart 1975 wettelijk beschermd als monument, de spoorhal op 14 oktober 1976. Dit gebouw ondanks zwar protest en bezwaarschriften van de NMBS.

Eind 1978 - begin 1979 prikte een minuziegrate marquetterie van het station als 'spoorwegkathedraal' in de prestigieuze tentoonstelling 'Le Temps des Barres' in het Pariser Centre Pompidou. Langzamerhand veranderde echter de mentaliteit, werd onderzoek gestart naar de conservatie en restauratieproblematiek. Uiteindelijk werd op 20 december 1995 besloten dat de NMBS de nodige restauratiewerkzaamheden zou uitvoeren. De restauratie begon op 24 maart 1996 en duurde tot in 1999. Vanaf dat jaar werd er ook gewerkt aan de noord-zuid-verbinding via de aantek van een 1200 meter lange HS-tunnel. Op 23 maart 2007 werd het niveau (2 mbo de spoorhut) (2 tunnelkokers met elk 1 spoor) feestelijk officieel geopend.

Waars in de jaren 1970 het station van Antwerpen Centraal nog als een 'last' beschouwd werd is het nu een parades-paartje en een symbool van trots gevonden. Het Amerikaanse weekblad Newsweek plaatste het station in februari 2009 bij de wereldtop. In 2010 werd het gekozen tot mooiste station van Europa door bezoekers van Stedentrippler.com en in 2014 werd het station door de Brits-Amerikaanse reisgids Mashable tot mooiste treinstation ter wereld uitgeroepen.

Toen het in 2011 de prestigieuze European Union Prize for Cultural Heritage / Europa Nostra Awards uitgereikt kreeg stond hier de log van de NMBS en van de stad Antwerpen aan te schuiven - fier als een gister.

Vlaanderen 1975 - 2015

Antwerpen

kerkschip Sint-Jozef

Het kerkchip Sint-Jozef werd tussen 1942 en 1944 in Rotterdam gebouwd als binnenvoer- en voorraadschip voor de Duitse marine, de z.g. "Transportflotte Speer". En mocht deel uitmaken van een grotere bestelling gelijkaardige vaartuigen. Enkel in Rotterdam werd effectief een schip gebouwd. Op de plannen voor dit soort schepen wordt de Kontinental-Beton-Schiffbau GmbH, met zetel in Berlin, als opdrachtgever voor de bouw aangestuurd, en opdracht van de Kontinentale Onderstaatschaft Berlin. Een Konkorsam für Stahlbetonschiffbau, bestaande uit La maison Saintrap et Broe Idat le leiding had voor de bouwconstructie, Simeono-Bauunion GmbH en Gebr. Sachsenberg AG, moesten zorgen voor de uitvoering van de plannen. Saintrap et Broe was een gekend ingenieursbureau uit Parijs gespecialiseerd in burgerlijke bouwkunde, dat na de oorlog verspreid werd voor economische collaboratie.

Er werd voor betonconstructie gekozen om op die manier meer en sneller uit te sparen (materialen waar Duitsland toen reeds tekorten begon aan te krijgen) maar ook omdat verwacht werd dat dit soort schepen de Engelse magnetische zeemijnen niet zou door kunnen passeren. Tenslotte zou het behalen een geschikte bouwmethode zijn als bescherming tegen de impact van granaten, mortieren, en ander geschut.

Het gebouwde schip werd in 1944 naar de haven van Antwerpen gestuurd. Het was de bedoeling dat het daar zou afgewerkt worden met de inbouw van ACEO motoren, de pompeinstallaties, de matrozenverblijven, alle overige nautische installaties en de volledige opbouw. Door de sterke opmars van de geallieerden kwam dat er achter niet van. Het schip is met zijn 95,85 meter één van de grootste nog bestaande vaartuigen in gewapend beton.

Na de bevrijding van Antwerpen werd de romp door de Belgische staat in beslag genomen en openbaar verkocht aan de Antwerpse firma Antoinne Vloeberghs.

Die gebruikte het schip onder de naam "Citank" voor opslag, zitten en wassen van steenkolen.

Op 11 december 1950 schoot Vloeberghs het schip aan het Aartsbisdom Mechelen, met de intentie om er een kerckelijk en sociaal centrum voor de binnenvaartschippers en hun families van te maken.

Pas vanaf de lente van 1951 kan met de verbouwing gestart worden. In het gehucht Meerzijlen in Marksem werden vier betonnen kapellen aangebracht om het schip boven dek uit te bouwen. Zo kan er ruimte gemaakt worden voor onder andere een grote kapel, een kleine kapel, een woonst voor de aalmoechtheider en een bibliotheek. Op 23 november 1952 werd de schippersparochie opgericht en kon de voorlopige kapel ingezegend worden. Op 27 oktober 1953 werd de grote nieuwe kapel ingehuldigd.

In de grote kapel bevinden zich zes glasramen opgetekend die zich op zee afspeilen van de Antwerpse glazemer Max de Groot [1910-1979]. Het altaar werd ingeschot met oude scheepsputten. In 1957 werd een schippersstatuut op de bewerkinggang geplaatst en een klein scheepvaart-museum ingericht bestaande uit schenkkisten van binnenvaartschippers. Het kerkchip Sint-Jozef werd op 3 oktober 2011 als varend erfgoed beschermd.

Antwerpen

Zuiderspershuis

Vlaanderen
1975 - 2015

Door de sterke groei van de Antwerpse havens werd er aan het einde van de 17de eeuw gedacht naar een efficiënt en veilig systeem om kranen en andere installaties aan te drijven. Van vankende stoomketels en stoommachines was men geen voorstander omdat van het brandgas voor. Als oplossing werd gekozen naar de hydraulische technologie voor bewegingen van hefwerkstukken door middel van koud water onder druk, vanaf 1845 in Newcastle-upon-Tyne ontwikkeld door Sir W.B. Armstrong (1810-1900).

In het Zuiderspershuis werd vanaf 1882 water onder druk gebracht. Daarmer werden, via een hef net van leidingen, kranen, riolachuven, kaapstanders, en ook zes sluisen en drie bruggen in de haven in beweging gebracht.

De plannen voor het Zuiderspershuis werden in 1881 goedgekeurd door Paul De Wit, onderingenieur van de stad - alhoewel het architectuur-tijdschrift L'Emulation in 1887 een afbeelding van het pershus publiceerde op naam van architect Eugène Dethmers - Het complex bestond uit twee monumentale torens waarin zich de hydraulische accuulatoren bevonden, een machinezaal met tien stoommachines, centrifugaspompen, stoomketels met vierentien stoomketels, een kettinggasseaven, een smidse met vier vuurhaarden en werkhuizen met draai- en schaafbanken. De stoommachines, pompen en stoomketels zijn verkomen.

Het Zuiderspershuis bleef in werking tot 1977 en werd beschermd als monument bij K.B. van 29 februari 1977.

Gedurende jaren stond het gebouw grondloos leeg, tot het kunstenaarscollectief Internationale Nieuwe Scene (INS) in 1984 het gebouw betrok.

Dat initiatief was het begin voor het tweede leven van het Zuiderspershuis, dit keer niet als krachtcentrale, maar als beroepsplaats voor artistieke, culturele en sociale geïnspireerde organisaties.

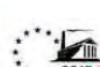
Om het voorstellen van de site te garanderen werd in 1987 de vzw Zuiderspershuis opgericht. Tussen de stad, de eigenaar van het gebouw, en deze nieuwe vzw, werd een erfpacht voor 50 jaar afgesloten.

De vzw Zuiderspershuis levert vandaag nog altijd een vruchtbare voedingsbodem waaruit nieuwe initiatieven kunnen ontstaan en bestaande organisaties verder kunnen ophouden.

Het Zuiderspershuis is nu een creatieve triomfantelijke culturele krachtcentrale.

(c) Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

Tongeren

Motmolen

Vlaanderen

1975 - 2015

De Motmolen, een watermolen op de Jeker, was oorspronkelijk een moutmolen en het bezit van het Prinsbordern Luik. De oudste vermelding van een molen op deze plek dateert van 1260. In 1830 werd de Motmolen omgevormd tot een graanmolen. In 1903 kwam de Motmolen in het bezit van de stad Tongeren en omgevormd tot hydraulisch pompstation voor het Tongerse drinkwater.

Het water werd hier tot in 1970 opgepompt met een ijzeren Sagbeien-onder-

sledegrad met houten schoepen vanuit de Dauibron te Laauw. Het waterrad heeft

een doorsnede van 6,80 meter, de schoepen zijn 1,20 meter breed.

Via een gietijzeren karmwiel wordt de beweging overgebracht naar twee zuiger-

pumpen die het water voortstuwen naar een groot expansievat en vervolgens

via een ondergrondse leiding naar de Tongerse watertoren aan de Waterstraat.

Dit pompstation, dat oorspronkelijk van 1903 werd gebouwd door J. Hen-

richs, Hodimont-Verviers, bleef intact bewaard.

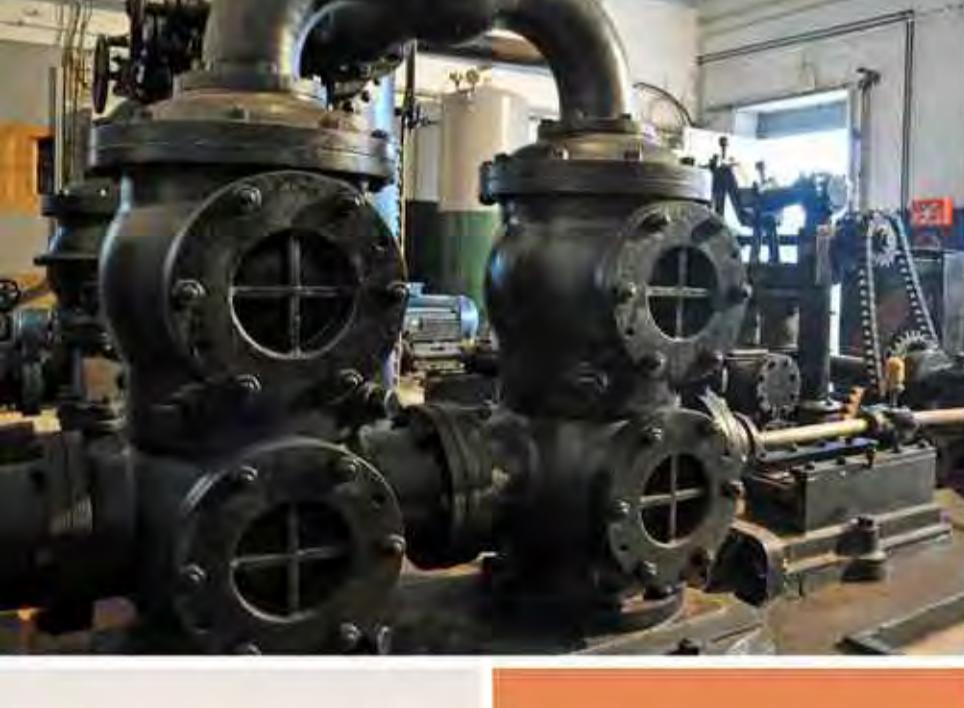
Het is de enige molen van dit soort in Vlaanderen.

Op 2 juli 1986 werd de molen beschermd als monument.

In 2002 werden het waterrad en het sluiswerk gerestaureerd. Het was de bedoeling om grana stroom op te verlagen, maar dit is (nog) niet gerealiseerd. De stad Tongeren droeg de molen over aan de Vlaamse Watermaatschappij (VWW), thans de 'Watergroep'.

(c) Vlaams Vereniging voor Industriële Archeologie vzw

Ronse

station

Vlaanderen

1975 - 2015

De spoorlijn Gent-Saint-Pieters via Oudenaarde en Ronse was van groot economisch belang. Zij vormde de as waarmee steenkool, kalk, marmer, blauwe hardsteen en afgewerkte producten uit de Borinage naar Vlaamsche centra konden vervoerd worden. Om haar te bouwen werd in 1856 een private maatschappij, de n.v. Chemin de fer Hainaut-Flandres opgericht met kapitaal ingebracht door de fine-fleur van Brusselaars en Parijs grootkapitaal, vergezeld van twee lokale politici, burgemeester Lieftjens uit Oudenaarde en volksvertegenwoordiger Magherman uit Ronse. De lijn werd tussen 1857 en 1861 gebouwd.

Tussen 1861 en 1863 werd in Ronse een eerste bescheiden stationnetje gebouwd, dat in 1875 veel te klein geworden was door de groei en blote van de Ronse textielwereld. Het had ook niet de 'standing' die de inwoners en politici van de stad verwachtten. Intussen was de stad ook uitgegroeid tot spoorwegknooppunt.

De Compagnie des batins heuvels Hamoir lag aan de basis van een verbinding tussen Antwerpen en het Franse Douai via Ronse in 1822 en exploiteerde dit lijn Ronse-Lessen (1872), Zottegem-Ronse (1875) en Ronse-Diest (1876). In 1880 kwam daar nog een verbinding tussen Bassenge en Diest via Ronse bij – de beroemde pendellaarslijn voor de vele West-Vlaamse mijnen gegraven werken.

Omtrent dezelfde jaren was ook het station van Brugge aan vervanging toe. Na veel aandringen en lobbyen besliste de minister van Openbare Werken, Auguste Beernaert, dat stations mocht gedemonteerd worden om het terug op te bouwen in Ronse. Het was ontworpen door architect A. Payen in 1837-1841 en gebouwd in 1844. In de Gazette van Brugge, 23 maart 1878, kan men lezen: 'We hebben het genoegen te mogen aankondigen aan den achtbaan heer Magherman dat 't gebouw van Brugge, dat van zeer goede smaak is, overgebracht zal worden te Ronse, ongeveerend voor Brugge zal het voorzeker te Ronse goed op zyne plaats zijn.'

Op die wijze kan Ronse er vandaag prat op gaan één van de oudste, zoniet het oudste stationsgebouw van het Europees continent te bezitten.

Vandaag is Ronse een eindstation. De laatste doorgaande verbinding, naar Leuze, werd in 1938 opgeheven en het stuk Leuze-Basècles is nu een wandel- en fietspad.

Het station van Ronse, het oude station, het vroegere telefoon- en telegraafkantoor en de nabijgelegen ijzeren voetgangerspassarel en de betonnen verkeersbrug, werden als monument beschermd bij besluit van 4 februari 1999.

24. — Renaix. — Intérieur de la Gare.

Leuven (Wijgmaal)

Remy-toren en site

Vlaanderen
1975 - 2015

Edward Remy (1813-1896) kocht in 1855 een watermolen op de Dijle en richtte toen samen met zijn broer Félix de coöperatieve vereniging Remy Frères op, die een maaierij, een olielagerij en een rijstallerij uitbaute. In 1858 begon hij met de productie van rijststijfsel onder de naam Edward Remy & Co.

Een nieuwe vestiging werd in 1870 opgetrokken tussen het kanaal Leuven-Dijle en de spoorweg. Deze locatie werd zo dicht mogelijk bij het kanaal gekozen voor aanvoer van de bulkproducten rijst per binnenschip en omvatte een tweetal woningen, een verwarmingsgebouw, een reeks silos en magazijnen en heel roodgebouwde met aangebouwde machinezaal. De functionele band met het kanaal in een overslagtoron op de kanaalover.

In 1937 werd het bedrijf uitgebreid met een monumentale stijfselfabriek, naar ontwerp van de Gentse architecten L. Morail en A. Tertzeval. Het gebouw dateert van de periode waarin het bedrijf Remy zowel op architectuurvlak als op het vlak van vervaardiging en producten op wereldschaal aan de spits stond.

In de jaren 1930, bouwde Remy nog het 'Tenacity gebouw', een test- en labo, naar ontwerp van de bekende modernistische architect Jean de Ligne. Er kwam ook een ontspanningsruimte, een test-laboratorium, een afdeling voor de eigen productie van verpakkingskarton, een elektro-unit met integratie van een controlesaal, etc. Veel van deze gebouwen werden achter in de jaren 1970 gesloopt.

De slottoren werd wettelijk beschermd bij besluit van 14 januari 1987.

Op 3 februari 2009 werd de bescherming uitgebreid met het gebouw van de stijfselfabriek laminaanerie AI, de uitrusting van de centrale elektrische controlesaal en bedieningszaal bestaande uit controlepanelen- en bedieningspanelen en bedieningskasten en de overslagtoren langs de vaart.

De site is herbestemd (2002-2004) als 'Campus Remy', bestaande uit bedrijfsruimten en lofts. Een vroeger gestopt doel werd door 2 aansluitende nieuwgebouwde kantoorvleugels vervangen. De beschermde slottoren werd geïntegreerd, waarbij in de toren de meest representatieve functies een plaats kregen.

Production journalière : 80.000 kilos
Demandez l'Amidon Royal Remy
en paquets et en boîtes avec la marque
"TÊTE DE LION"

(c) Vlaamse Vereniging voor Industriële

Technologie vzw

Installations de manutention des silos.